Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхетал!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ★ ШИНАРА, 20 ЯНВАРЬ, 1987 ШУ. ★ № 9 (7356). ★ Мах 3 кеп.

КПСС Центральни Комитете

КПСС Центральни Комитет хьежар «КПСС Красноярски крайкомо къахьегамхой социально - бытови хьалаш тоадара беча балха хьакъехьарча» дешага.

ТIаьйцача соцам тIа белгалдоаккх, Красноярски крае производство дегIакхувлилга цхьайолча предприятешка социальни сфера объекташ шеръярца, реконструкци, модернизаци ярца дика тарлуш долга. А. П. Завенягина цIерагIча Норильски горно-металлургически комбинате, В. И. Ленина цIерагIча Красноярски металлургически заводе, Хакасски птицефабрике, Октября 60 шу дизара цIерагIча совхозе, цхьайолча кхыча моттигашка, къахьегара, быта, дешара, салаIара эшшаш дола социально - бытови хьалаш хьадаьд.

Цу цхьан ханна экономика дегIаахара анализо хьахьокхаш ма хиллара, крае сихха дегIаухача халкъа боахама потребностел социальни инфраструктура дуккхаза тIахьаюс. Капитальни гIишлош яра боарамаш, керттера промышленно - производственни фондаш йизза хилара хьакъехьа краяс РСФСРе лоархIаме моттиг дIалоац, хIаьтта къахьегамхошта лаьрхIа социально - бытови хьалаш хьадара юкъерча республикански боарамал дикка тIехьаюс. Производственнии социальнии сферашта юкъе йоккхагIа хулаш латтача юкъо, хьаьча потенциалах эффективно пайда эца таро лац. Промышленносте производство а балха оп. сарле а дIегIаахара темпаш лохъеннай, дIаяхача пятилетке цу хьокхамий заданеш кхоачашъяьяц. Керттерча фондех пайда ийбара гIулакх телхад.

КПСС крайкома бюрос, крайисполкомо, края, городий, районий партийни, советски, боахамий, профсоюзни, комсомольски органаша жилищнии культурнии гIишлош хьалъяра планаш кхоачашъяра тIехьа шерра боаржабаь къовсам дIаболабаьбац. Дукха гражданаш тоаяь фусамаш эшаш ба.

ХIанз а ирача проблемех я бераш детсадашкеи ялешкеи дIаниййсдар. Мела дегIаенай бераш деча цIеной, лаьрххIача берий больницай сеть. Дикка дукхагIйола клубаш, культура цIенош тесса дитад. Дуккха ца тоъаш я торговле, общественни, кхачан, бытови гIулакх дара предприятей сетеш.

Дуккхача объединенешкара, предприятешкара, организацешкара къахьегамхой производственно - бытовой хьалаш воча боараме да.

КПСС крайкомеи крайисполкомеи моттигерча резервех ма могга дукхагIа пайда эцара чотагIа баха нах кхачан продукташца Iалашбелга тоадара хьакъехьа хоадам бола гIулакхаш чакхдахац. Наха шоай доалахьарча хьайбашкара йоаккхаш йола продукци кIезигъеннай. ХIара кхоалагIча производственни предприятеший доалахьа подсобни боахам бац.

Къахьегамхоша дIадехараш кхоачашдара тIехьаюс торгови, бытови, медицински гIулакх дара сфераш. Цхьайолча моттигашка, эггара хьалха юхакараерзаеча юртарча районашка торговле эшача ассортиментагIа товараш лоаттаделга юкъагIадоах, гIулакх дара культура лоха я. Маьхах деш дола дуккхача тайпара гIулакхаш наха дIа ма дехара дац. Промышленностера кхоалагIа дакъа предприятеш хIанз а халкъа эша товараш арахецара хьакъехьа болх беш яц.

Сага фактора боаггIа мах ца баро, наьха вахари быти вIаштIехь ца яккхаро, къахьегамхоша хIара дийнахьа хоатташ долча эшараштеи хьашташтеи терко ца яро нах бахачара дIа-хьа ухилга, кадраш балха тIара дIаювлилга лакхду, массазара къахьегама коллективаш вIашагIйохкара новкъарлею. Къаьстта дика доаца хьал эттад КАТЭКА, Саянски ТПК объекташка, хьун промышленноста предприятешка.

Соцам тIа белгалдоаккх социально - экономически дегIаухача гIишлош яра комплекс цIенхаштта тIехьаюсаш хилар доккхий кхоачамбоацараш дIадахара новкъа долга. ЙоагI - йоагIача министерстваша, парте крайкомои крайисполкомои шоай ханнахьа а хаьдда а гIулакхаш данзар гIишлош еча организацей производственни база мощносташ лакхъяраи реконструкци яраи. Керттерча организацеша деча балхий боарамаш доккхагIа хиннадац тIеххьарча пятилетка шерашка.

КПСС Центральни Комитето цIенхаштта КПСС Красноярски крайкомеи цун хьалхарча секретара н. П. С. Федиркойн, крайисполкомеи цун председатела н. В. В. Плисовеи теркам тIабахийтар къахьегамхой социально - бытовой хьалаш тоадеча партийни, советски, профсоюзнии боахамеи органашта кулгалдара цIенхаштта гIалаташи кхоачамбоацараши хилара.

КПСС ЦК-ас парте крайкомагара, партийни комиташкара, халкъа депутатий моттигерча Советий исполкомашкара, профсоюзнии комсомольскии органашкара дIадийхар социальни сфера дегIайоалаечара гIулакх овлангара хувцар. Края производительни низаш комплексни дегIадоаладарах дола КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советеи соцамаш кхоачашдара лоаттабу тIахьожам чIоагIбе. Производства эффективность чIоаггIа лакхъяра, саг массе а оагIорахьара дегIавоалавара хоадам беш йола фактор хиларах тарра къахьегамхой доагIаш дола социально - бытовой хьалаш хьадара гIулакхаш де.

Социальни сфера сиха дегIайоалаяра кIийлен тIа нийса йоацаш хула миграции кадраш балха тIара дIаювлилгеи леррагIа а тIагIертта а кIезигде, дика вIаштIехьъяьха массазара йола къахьегa коллективаш хулга Iалашде, хьаьча низ болча производственни потенциало луш дар дикка лакхде. Социальни декхараш кхоачашдеча тIехьадисар хаьдда дIадаккхара, планови заданеш дувцилге йоацщаш кхоачашъяраи нах чубаха цIенош, социально - бытовойи, Iалам лорадареи объекташ, дуккха а дукхагIа къаьстта боахама караерзаеча районашка хьалъяраи къахьега коллективаш оарцагIъяха. Производственнии социальнии сфераш комплексни а нийса а дегIайоагIилга Iалашде.

Края партийнии советски органашта, боахамий кулгалхошта тIадиллад Горьковски автозавода, автоВАЗ-а коллективай инициативаш, социальни проблемаш сихха кхоачашъяра кхы тIайолча таронех, царца цхьана предприятешеи объединенешеи боахама хьисапе нах чубаха цIеноши соцкультбыта объекташи хьалъелга шердара, къонача наха чубаха комплексаш хьалъяра, городаши нах баха пункташи тоаяра къахьега коллективаш юкъеозара хьакъехьа хьалха латтача предприятей опыт шерагIа дIайоаржае.

Белгалдаьккхад халкъа депутатий Советий шоай карайола территореш комплексни экономическии социальнии дегIайоалаяра, городаш, болхлой поселкаши юрташи дикагIа хьалъяра а цар куц архитектурни хоздара а, цIеноши объекташи хьаэцача цIенхаштта порядок оттаяра бола бехктокхам лакхбе безаш хилар. Цу балха дукхагIа юкъеоза йоагIа массазара комиссеш, депутатски посташи группаши. Хаьдда соцаде деза миччa тайпара дале а боахама кулгалхой социально-культурнии коммунальнии объекташ хьалъелга планашта юкъера дакхха гIертилга. Къаьстта теркам тIабахийта беза ведомственни карахиларга хьежа доацаш предприятейи организацейи социально - бытовой инфраструктура хьалъяраи Iаламах пайда эцилга тоадараи хьакъехьара болх вIашагIтохара.

КПСС Центральни Комитето парте крайкоми крайисполкоми декхарийла яьй моттигерча кхоачамий колхозашкеи совхозашкеи, бахача наьхеи предприятейи подсобни боахамашка юртбоахама продукци дукхагIа яккхара, потребительски коопераце производственнии заготовительнии болх шербара чотагIа баха нах кхачан продукташца дуккха дикагIа Iалашбе. Бахача наха кхы а биззагIа кхоачамхургболаш товараш хилийтеи маьхагIа гIулакхаш деи, торгови, медицински, культурно -бытовой гIулакх делга, общественни кхача вIаштIехьбоаккхилга овлангара тоаде.

КПСС ЦК-ас КПСС крайком, парте горкомаш, райкомаш декхарийла яьй гIулакх деча сфера къахьегача коллективашка беча организаторски политически балха боарам лакхбе. Инициативни, компетентни кадраш кулгалдара балхаш тIа оттае. Цар укхаза хьаьча материальни базах эффективни пайда эцара, цунна техническ реконструкции модернизации яра, къахьегама дикал лакхъяра, фусамий, бытеи салаIарси хьалаш тоадара, цу сфера болхлошта нравственни кхетам балара низ тIабахийта.

СССР Госплана тIадиллад Красноярски края минерально-бийдала ресурсаш караерзаеча министерстващеи ведомстващеи цхьана производственнии йоацеи гIишлош хьалъяра къестаеш йола средстваш социальни сфера дегIаахаро производственни мощносташ шоай ханнахьа болх бе йолайолийтаргIйолаши эффективни пайда эцаргболаши дIаннийсъе.

Белгалдаьккхад края производительни низаш дегIадоаладеча юкъе дакъа лоацача СССР Минуралсибстроя, СССР Минуглепромеи кхыча министерствайи оагIонгахьара гIишлон монтажни организацей мощносташ лакхъелга ла йиш йоацаш мелащха хилар.

Крае болх беча подрядни гIишлош яра министерствашта, крайисполкома тIадиллад гIишлош еча индустреи гIишлон материалаш еча промышленностеи база дегIаахара тIехьаюсилга дIададакха, йолаш йолча мощностех пайда эцилга тоадара, укхазарча къахьегача коллективай ритмични болх тоабара, кадраш балхара дIаювлилга а балха ха йовлга а чIоаггIа лохдара гIулакхаш де. Шин сменагIа болх бе йиш хургйола хилаьза даргдоаца производственнии бытовойи хьалаш хилийта, къахьега коллективаш чIоагIъе.

Края къахьегамхой, къаьстта керда гIишлош еча районашка, шийтталагIа пятилетка чакхйоалаш торговле, общественни кхачани быта службаи предприятешна нормативни Iалашбара СССР Минэнергос, СССР Минуглепрома, СССР Минцветмето, СССР Минлесбумпромо, СССР Минтяжмашо, СССР Минуралсибстройс, кхыча министерстващеи ведомстващеи бокъонца дола гIулакхаш дийза даргдоацаш лаьрхIад.

ЙоагIаш йолча министерствайи ведомствайи партийни комитетий теркам тIабахийтаб Красноярски края производительни низаш комплексни дегIадоаладарах, къахьегамхой социально-бытовой хьалаш тоадарах дола КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советеи соцамаш кхоачашдара хьакъехьа центральни аппарата балха лоаттабу тIахьожам чIоагIбанза баргбоацаш хилара.

Союзни республикай Компартей ЦК-ашта, парте крайкомашта, обкомашта, горкомаштеи райкомаштеи, юххьайцарча партийни организацешта тIадиллад социально - бытовой сфереpча гIулакхий хьала чIоаггIа анализ е, из толаме дегIайоалаяра хаьдда дола гIулакхаш де а. Йоккха овсарле хургйолаш къахьегара, къахьегамхошта дика быти салоIилгеи хилийтара эша хьалаш хьадара бола кулгалхой бехктокхам лакхбе. Къахьегамхоша шоаш шоашта доал дара органашта хетачунца чIоагIало а лувцаш, шерра ча демократически кIийлен тIа социальни дешаш къоастаде, социальни нийсхон принципаш хьинаре кхоачашъе.

Дуккхача наха йолча информаце средствашта — кепайоазонна, телевиденеиеи радионеи могадаьд къахьегамхой социально-бытовой хьалаш тоадеш партийни, советски, профсоюзнии боахамеи органаша бу болх бокъонца дIахьокха. Социальни дегIаахара планаш кхоачашъелга Iалаш ца деча кулгалхошта ира критика е.

ДОТТАГIЛЕН ВIАШАГIКХЕТАР

ХIара дийнахьа чIоагIлуш доагIа Нохч-ГIалгIайчен Малгобекски Къулбаседа-ХIирийчен Правобережнии районий къахьегамхошта юкъера интернациональни бувзамаш. Тахан укхазарча дуккхача предприятеша, боахамаша, учреждевеша шоайла социалистически яхь лелаю. Каст-кастта дIа-хьа бахе а хул доалахой.

Бокъонца дола цIей а хиина дIаэттар укх деношка Правобережни района Фарн яхача юрта Малгобекски районера хьаший бахкар. Хьалтехача лозунгаш тIа ер деш да: «Вежарашха моаршал да шуга Иристона лаьтта», «Марша доагIалда, Вежарий яхача юртара хьаший!», «Хозле, тоале вежарашха Нохч-ГIалгIайче».

«Фарн» яхача совхоза контора хьалхашка хьашашта накъабаьхкар боахама кулгалхой, къахьегамхой, районерча организацей векалаш. Хьахоз хетта моаршалаш, дог гIоздаьннача наьха белар, дIа-хьа доаха ловцаш.

Совхоза директора И. Тебоева, партбюро секретара К. Дзуцева дувц шоай боахама толамех, дикагIболча къахьегамхоех, пятилетка шоллагIча шера де дезарех, хьаший дуккхача хаттарашта жоп лу.

Цар белгалдаьккхар дIадахача шера совхозе хIара кхоабача Iаттагара 2500 килограмм шура, гектара тIара 75 центнер хьажкIаш, 4,5 тонн кIа даькхалга. Пачхьалкхенга еххай 690 тонн шура, 850 центнер дулх, дукха баьцадаараш, харбазий-пастий гя. Еррига а укхазара бригадаши звеньяши подрядни хьисапе болх беш я.

Цул тIехьагIа дош лу Малгобекски района «Луч» совхоза директора А. Томовна. Цо дувц Вежарий яха юрт социально а культурно а дегIаярах, хIанзчул тIехьагIа цу даькъе де лерхIачох.

ДIайолалу культурни программа. Хьашаша зизаш дохк тIем тIа байнарашта оттадаьча памятника юхе.

З. ЦЕЧОЕВ,
«Ленинское знамя» газета редактор.

Мишта кхоачашду хьайбаш леладерий хьашташ?

НАХ БИЦБЕННАБ

Эггара халагIа йола ха я хIанз хьайбаш леладерашта эттар. Iан замалахьа дика гучадоал боахамаш цу бехктокхамеча ханага мишта кийчденнад. Фермаши комплексаши доакъарца тешшаме Iалашъяьй е яьяц, механизмаша лерттIа болх бу е бац, помещенешка йIайха я е яц, кхыдола дешаш. Из деррига а кийчча хилча а, атта бац доярки скотникийи къахьегам.

ДIадахача шера дика къахьийгад Малгобекски района «Алханчуртский» совхоза болхлоша, хIанз цар еррига уйлаш тIаерзаяь я хьайбаш дика Iангара дахара. Цу лоархIамеча гIулакха шоай деррига низаш оарцагIдаьхад совхоза къахьегамхоша. Бакъда, Малгобекски районе хьайбаш леладерий хьашташ доаггIача тайпара Iалашдац.

— Дукха ха я, йоах совхоза I-ча отделене дояркас Алиева Iайнас, — тхо долча культболхлой ца боагIа. Гурахьа ялат чуэцача хана цхьа концерт оттадир тхона, цул тIехьагIа саг гучаваьннавац. Телевизораш, кхыйола цIагIара техника тоаеш бола ремонтникаш сона вIалла бIарга а байнабац.

Кхы а цхьа хIама дар дояркаша дувцаш. КIезига я йоахар йохка хьакхухьа барзцкъаш дутта машинаш. Уж массанена таац. Цудухьа нийсхо ца лелаеш моттигаш нийслу. Цу тайпара хIама хургдацар оттаяь спискаш яларе, ши-ший аргIа наха йовзаре.

Хьайбай комплекса бригадир ва Льянов Хьасана Хьусен. Йоккха я цун бригада. Кхаь совхоза хьайбаш да цу комплекса чу латтараш.

— Района культурни учрежденей болхлой укхаза ца хула дукха ха я, — йоах Хьусена. — Цхьаккха лекци е кино хилац тхона лаьрхIа. Тха болхлой, дукхагIа бараш Нови Редант яхача юртара ба. Цар-м шоай юрта мукъагIа кино хьажа вIаштIехьдоал, хIаьта Ачалкхера бараш-м клуб йоацаш ба.

— Автолавка-м каст-кастта хул тханцига, — аьлар скотоника Дзейтов Тайсума. — Бакъда, эцаш дола товараш цу чу хила-м хилац. Геттара кIезига да барзкъаш, пальтош, костюмаш, кога гIирс.

Цу тайпара дар «Кавказ» совхоза шоллагIча ферма болхлоша сога дийцар а:

— Кагирхой дукха ба фермашка болх беш, — аьлар Джабраилов Мовсара. — ТIаккха царна эш салаIа а сакъерда а моттиг. Тха районе дукхагIа йолча юрташка лерттIа клубаш яц. Фу де деза болх чакхбаьлча? Де хIама дац, юрта юкъе а ваьнна дIа ца отте.

— Цхьаккха а тайпара лекци е беседа хилац тхона лаьрхIа, — йоахар Никитенко Надеждас. — Балхах лаьца занятеш-м хул тха. Уж ераш керттера зоотехник Б. Чергизов ва. ТIаккха тхона салоIам хургбола доклад е концерт вIалла хинна а дац.

Юхе латтача Абадиева Багдада тешалдир шин новкъосто дувцачунна.

— Дукха хIама да юрта бахача наха эшаш. Еха телевизор е радиоприемник, кхыйола цIагIара техника тоае гаьна, Малгобеке дIаяхьа еза, е «шабашник» лаха веза. Атта децарий уж хIамаш гулъеш лелаш районера машина яларе, прачечне цу тайпара гIулакх доладоре.

Кхы а дуккха дар хьайбаш леладераша культболхлоех а быта службаех а доаха бехкаш.

ТIеххьара дувца безам бар наха салаIа лаьрха долча цIеноех, фермерча «ЦIеча уголокех» лаьца. «Кавказ» совхоза 2-ча ферме мара дац цу тайпара цIа. Кхыча моттигашка цхьаннахьа а бIаргдайнзар сона лерттIа салоIа цIа. Шийла, бIеха цIенолгаш дар хьахьокхараш, салаIа меттел, цу чу цхьа минут а яккха дог ца доагIаш. «Алханчуртский» совхоза хьайбай комплексе газ ца хиларах, хий дIохде моттиг яц.

Наьха йоахо ярга хьежжа хул цар балхацара безам. Ма дарра дийцача, цунах тийша ба моллагIча коллективе боаккха толам. Из чоалхане доаца бакъдар дицдалийтад вай лакхе дийцача боахамашка. Цудухьа укхаза сага фактор оалача лоархIамеча таронех бизза пайда эцац. ТIаккха бакъахьа дацар, цу боахамий, района культура, торгови, быта организацей кулгалхошкара наьха йоаггIаш йола йоакхо елга хьадийхача.

Ж. БОГАТЫРЕВ.

Нов. В. М. ДАНИЛЕЦ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР БАХАЧА НАХА БЫТОВОЙ ГIУЛАКХАШ ДАРА МИНИСТРА ДЕКХАРЕХ МУКЪАВАЛИЙТАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытовой гIулакхаш дара министра декхарех нов. Данилец Валентин Митрофанович мукъавалийта кхыча балха тIа водаш хиларца дувзаденна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный, 1987 шера 19 январь.

КЕРДА ТОЛАМАШ ДОАХАРГДА

НАЗРАНОВСКИ РАЙОНА «НАЗРАНОВСКИЙ» СОВХОЗА КЪАХЬЕГАМХОША 1987 ШЕРА ТIАЙИЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КПСС XXVII съезда, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш кхоачашъяра, шоай кхоачамашка хьежжа дIахо йодача хана дулх, шура, ялат, технически культураш кхы тIа дукхагIа йоахача, рузкъана кхомбеча толамаш дахара хьинаре къахьега лаьрхIа ба совхоза механизатораш, хьайбаш леладераш, специалисташ.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически револющe 70 шу дузача цIейна дикача хьокхамашца накъабахара, шоашта юкъе шерра яхь а йоаржаяь, шийтталагIча пятилетка планаш толаме кхоачашъяра совхоза болхлоша укх тайпара социалистически декхараш тIаййцад:

(тоннаш)

Продукташ яха:	План	Декхар
Деррига ялат	12480	13000
Цох кIа	4180	4500
ХьажкIаш	6630	7000
Шекара свеклаш	12125	12500
Генараш	980	1000
Коартолаш	1950	2100
Баьцадаараш	500	600
Шура	3350	3500
Дулх	620	650
Пачхьалкхенга продукташ йохка:		
Деррига ялат	8050	8150
Цох кIа	1350	1400
ХьажкIаш	6700	6750
Шекара свеклаш	11350	11500
Генараш	830	850
Коартолаш	750	800
Баьцадаараш	500	600
Шура	2900	3000
Дулх	620	650
Тха	8,5	9,0
ХIара гектара тIара хьувкъам чуба:		
Деррига ялат (центнер)	22	23
КIа	19	21
ХьажкIаш	26,6	28
Шекара свеклаш	250	260
Коартолаш	130	140
ХIара кхоабача Iаттагара шура яккха (килограммаш)	2300	2400
БIаь Iатта тIехьа (Iаьсий)	82	85
БIаь устагIана тIехьа (Iоахарий)	100	105

Кходаьча доагорен смазочнии материалий чотагIа техникага шин дийнахьа болх байта;

хьалхалаттарий опытах, кердача технологехи прогрессивни формахи ма могга пайда а эцаш къахьегама овсарле 5 процент лакхъе;

продукци йоаккхача дIадода рузкъа 1 процент лохдара чотагIа 60 эзар сома кхом бе;

516 гектар хулача хиш декхача кхашкара чубахьа хьувкъам 30 процент лакхагIа хилийта.

Совхоза къахьегамхоша социалистически яхье хьех шоаш доттагIал леладеча СОАССР Пригородни районера «Чермен» яхача колхоза колхозхой.

Социалистически декхараш дийца а дийца, тIаййцад совхоза къахьегамхой юкъарча собране.

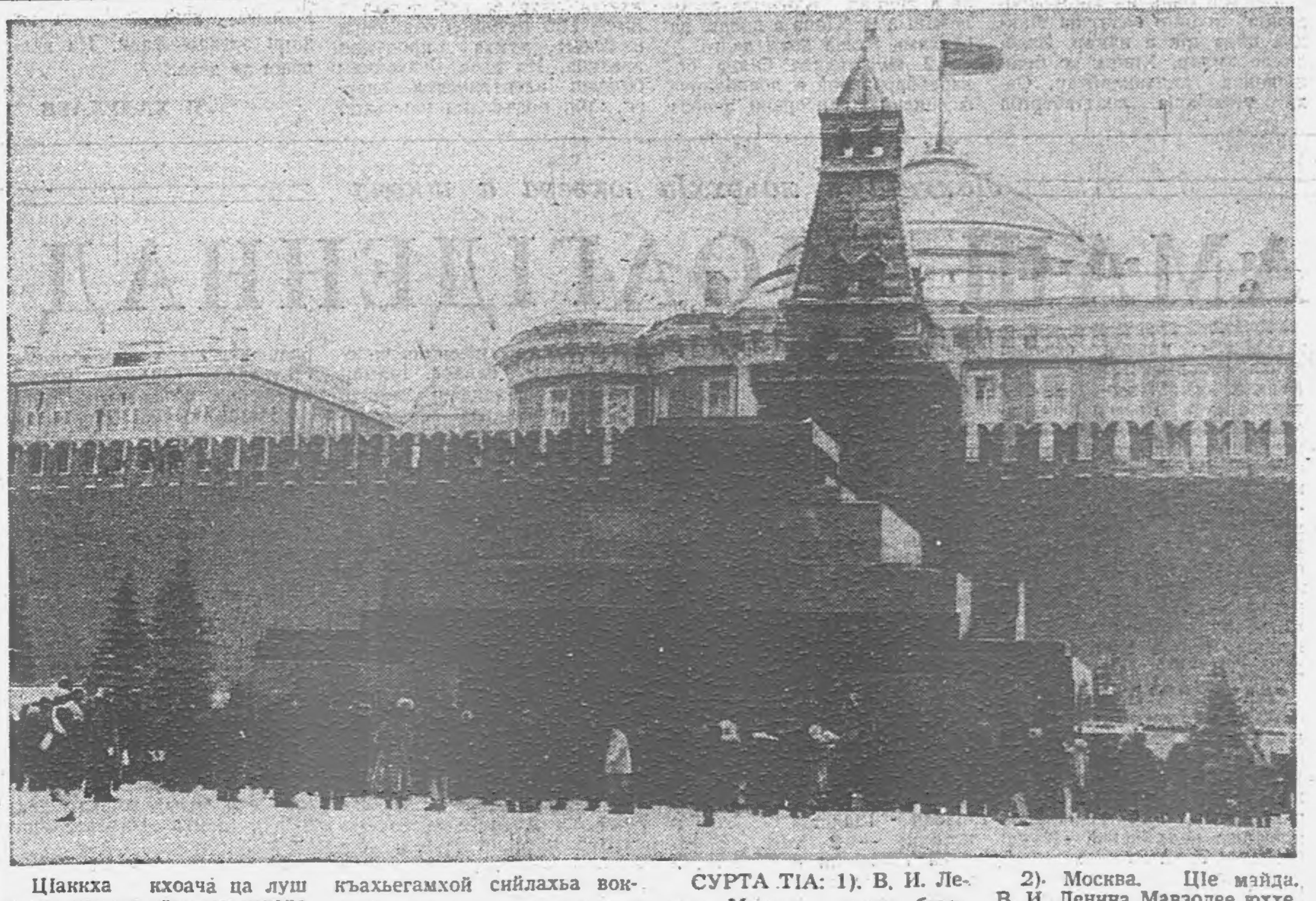

ЦIаккха кхоача ца луш дукха нах ух адамлен историкерда зама хьайийллача пролетарски револющe баьчча — Владимир Ильич Ленина Мавзолее. Дерригача дунен къахьегамхой сийлахьа вокккха хьехархо дагавехе укхаза боагIа вай Лаьттан массе а мIингашкара эзараш бола нах.

СУРТА ТIА: 1). В. И. Ленина Мавзолее хьажа баьхкараш цхьаккха гIар-тата доацаш тIехбувл цигача латтача сийлен хана. 2). Москва. ЦIе майда. В. И. Ленина Мавзолее юххе.

В. ЯЦИНЕИ
В. СОБОЛЕВЕИ сурташ.
ТАСС фотохроника.

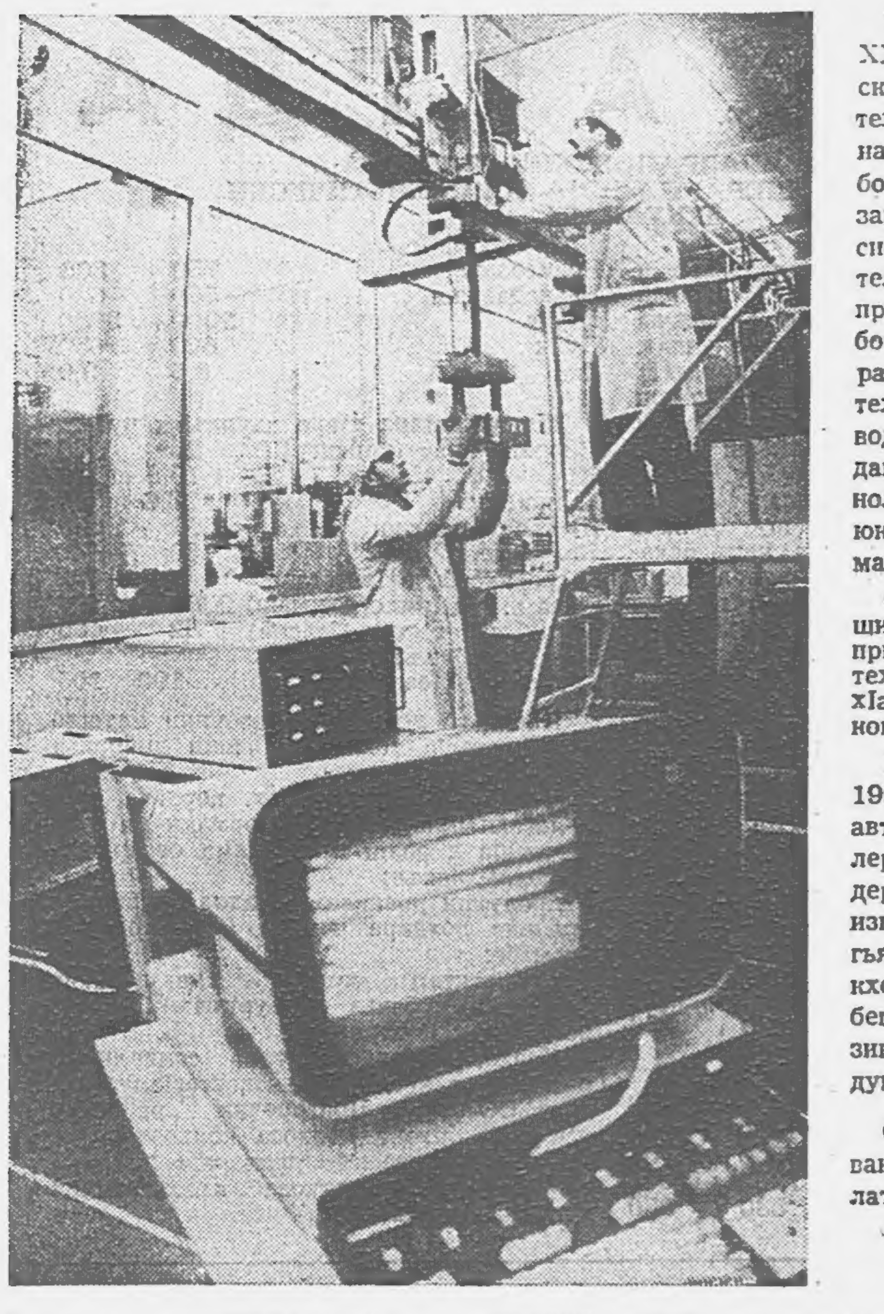

БЕЛОРУССКИ ССР. КПСС XXV съезда цIерагIча мински «Интеграл» яхача ПТО технически Iалашо яра аргIанарча этапага яьннай — боккхача боараме автоматизаци йола производственни системаш хьаярга, вычислительнии лазернии техника, промышленни телевидене работаши манипуляторащи шерра юкъе а кувлаш. Дукха технически кердадараш заводской конструктораша хьадаьд. Кердаьккха йола технологически оборудовани юкъейоалаяро миллионаш сомаш кходе тарб лу.

Объединене вIашагIъехкай шийтталагIча пятилетка предприяте цехаши участкаши технически Iалашъяра лаьрхIа йола дукхача ханара комплексни программаш.

Царех цхьан программагIа 1990 шера керда сборка яра автоматизировании цех хьае лерхI. Цу чу АСУ кулгалдергдола ши бIаь совгIа производственни модулеш хургья. Цехера хала къахьегам кхозза аттача баргба, болх беш бола нах — бiазза кIезиглургба. Цунца продукци дукхагIа арахецаргья.

СУРТА ТIА: роботизированни линена монтаж еш латт.

А. ТОЛОЧКО сурт.
ТАСС Фотохроника.

Назрановски ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе дукха болхлой ба хьинаре къа а хьегаш, шоаш тIаийца денхараш массаза а тIехкхоачашдеш. Царна юкъе яьржача яхье хьалхалаттачарех цаI я маляр, къахьегама ветеран Султыгова Ахьмада Тамара. Ше лелаеча коммунистически къахьегама ударник яхача цIера сий лакха а лоаттадеш, ший балха тIа брак ца нийсйолийташ болх бечарех я из. Цул совгIа хIара сменагIа нормаш 115 — 120 процент кхоачашъю цо. Иштта болх беча Тамарена дукха совгIаташ тийннад цун къахьегама толамаш белгала а доахаш.

СУРТА ТIА: маляр Т. Султыгова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Тха интервью

«IАЬРЖА ДОШУВ» ЛОХАШ

Ховш да Малгобекски района а, иштта ерригача вай республика а территоре тIа «Iаьржа дошув» даккхар чIоагIа даьгIденнилга.

Цхьабакъда, цхьаккха къайле яц вай лаьттан беркат хIанз а алсамдаха йиш йолга. Лаьттан чешаш тохкачарна нораьлй керда ганз — сероводородни мехкдаьтта. Белгалдаккха деза, цун запасаш иоангIо йолга. Цхьабакъда, цох сероводород увш хилар бахьан долаш, из хьадаккхар чоалхане гIулакх да.

XXIX Малгобекски городской партийни конференци йолча хана «Малгобекнефть» НГДУ кулгалхошта цIенхаштта критика яьяр из тайпа мехкдаьтта даккхара цар боагIача тайпара теркам тIа ца бахийтарах, из гIулакх цар талмастта леладарах. Партконференци чакхъяьнна шу совгIа ха яле а, цу даькъе хувцаденна цхьаккха хIама дац — «Iаьржа дошув» гаьнна лаьттан кIал дус. Цун бахьаний духтIадевла гIерташ письмош ух редакце хахагара. Тха штате воацача корреспондента М. Нашхоева цу хьакъехьа массехк хаттар дир мехкдаьттеи гази доаккхача управлене керттерча инженерага М. Балаевга.

Хаттар. Дукха йий сероводорони бийдал Малгобекерча мехкдаьттахошa къахьегача зене?

Жоп. Сона хетачох, лаьттан ченашка из тоъал дукха я, республика кхоанара аконимически низ цунца бувзабенна ба аьлча а харц кургдац. Духхьал Малгобек - Вознесенски участке сероводородни мехкдаьтта корадаьд №№ 924, 916, 919, 894, 133, 949 йолча скважинашка. Долаш да из кхыча моттигашка а.

Хаттар. Фу даьд цу тайпара мехкдаьтта даккха дIадоладара?

Жоп. Цкъа - дале, №№ 916, 949 йола скважинаш хьайнийллай. Из дергда кастта № 924 йолча скважине а. Эксплуатаце дIаялара кийчъеш я уж кхоккхе а. Кхыйола скважинаш мехкдаьттада увш дола сероводород сов дукха хиларах хIанзарчоа дIакъайлай. Хьагучох, царна гаьна доаццаш скважинаш - дублераш яха езаргья.

Гаргарча хана Iояхка езаргья. 20-ЮЧ яхача болатах яьча турбай линеш. ХIанзарчоа цу тайпара турбаш управлене яц, цхьабакъда, заказаш даь тоъал ха я, кастта хьакхахьа а йоладургья уж. Цул совгIа, сероводородни мехкдаьтта хьагуллуча центральни установке ши компрессор хувца езаргья.

Йолаш я хIанзарчоа къоастаянза йола проблема а. ЧIоагIа эшаш я мехкдаьттахошта молибденови болатах хьаь 36 запорни арматура. Ховш да, из болат йоккха дефицит йолга. Цхьанна заводо цох эшаш йола оатхалащ хьаяра заказ дIаэца тигац. ХIанз из дош къоастадеш ба СССР мехкдаьтта промышленноста министерства, «Грознефть» объединене кулгалхой.

Хаттар. Уж ше йола кийчо йолаш хилча, мел ха езаргья сероводородни мехкдаьтта даккха дIадоладара?

Жоп. Эггара кIезигагIа — шу. Дувцилга йоаццаш чоалхапе а бехктокхме а гIулакх да из. вай республика аконимикана, хьогвеннача хий санна, эшаш да.

ЭРГАЛОНАШ ЕЛГА СИХДАРА

ЗАВОДА ТАХАНЕИ КХОАНЕИ

Самашкински консервни завода директорца Ахмадов Вахнйца цу предприяте цехашка хьежаш чакхдаьлар тхо. Царел совгIа бIарг тIаотташ яр керда хьалъяь административни корпус а. Башха дика цIе уголок я 250 саг паргIатта вагIа йиш йолаш. ДIаьхденна къамаьл хилар директорца. Из производство геттара дика йовзаш, мугIарегIа болхло волаш хьаволавенна сагва. Дика къахьегарах цунна еннай «Знак Почета» яха орден, «За трудовое отличие» яха медаль.

Коммунист Ахмадов Ваха балха воагIача хана кабуц, нарсаши помидораши берхIала йохка йоикха йоаца цех яр из. ХIанз цох вай ханара консервни завод хьахиннай. Къаьстта доккхал дещ я керда шу тIакхоачаш цига хьайнйлла сомех консерваш ю цех. Из шера 16,5 миллион условни банка арахеца низ болаш я. Укх шере а дукхагIа арахецаргья бахача наха хоатташ йола сомий консерваш.

Хьожаргда вай из предприяти миштa дегIаенай.

ЦХЬАЙТТАЛАГIА пятилетка чакхйоалача шера завод ший ерригача мощностагIа болх бе йолаелар, яхаш дувц директора. Торговле дIаяхьийтар баьцадаарийн сомийн 24 миллион условни банка. XII пятилетка хьалхарча шера ахка йIаьхъенна йокъал латташ хинна доллаше а тха коллектива ка яьлар плана тIаийца декхар а толаме кхоачашде. Бакъда ассортиментага диллача ма боаггIара болх бац оаха.

Из новкъа хеташ дувц директора. Совхозера заводе кхачац ассортиментагIа ма доаггIара баьцадаараши сомаши. Цудухьа ассортиментагIа ма йоаггIара продукци арахецалац. Из бахьан долаш зе хул предприятена.

— Лакхера тхона пленагIа кIезига доацаш зенаш увттаду, — йоах В. Ахмадова. — Масала, XI пятилетке 3,5 миллион сом зе дар тха планагIа. Оаха ах миллион кIезигдир из. Мишта нийсделар тха из? Плановопайдане продукци дукхагIа арахецарца. ХIаьта дукхагIа арахийцар сомий компоташ, консервированни нарсаш, моша горох, комсий сок. Из деш лакхъелар къахьегама овсарле, дукхагIа хилар продукци.

— ПланагIа увттадеш дале а, зе ца хилийта тарлургдий?

Директора цу хаттара жоп делар цу сахьате.

— Тарлургда, — аьлар цо. — Нагахьа санна совхоза тха договорни гIулакх доха ца дой. Массехк масала доаладергда аз.

Кхо литр чуйода цIеча помидорий консервированни баллон торговле дIайохьийт оаха 1 соми 27 кепиги мах болаш. ХIаьта сийнача помидорий иштта йола баллон 1 соми 12 кепиги мара мах болаш яц, вешта аьлча 15 кепиг дарегIа. Хьаеш цунга а вокханга а дIадодар цхьатарра ма дий.

ДIадахача шера 2 эзар центнер цIе помидораш яйта езаш яр «Овощевод» яха совхоз (директор Лорсанов Билал). 1180 центнер сийна помидораш мара яйтанзар цо. Из бахьан долаш 10 эзар сом кхы тIа зе хилар тхона. «Орджоникидзевский» совхоз (директор Бисултанов Шамхан) завода договорагIа 9 эзар центнер Iажаш ба безаш яр. царех тIехьа кхачача Iажий 4 эзар центнер а йолаш. ХIаьта тIехьа кхачача Iажий 200 центнер мара яйтанзар. Хьалха кхачача Iажий 17 эзар центнер яйтар. Цу Iажех повидло мара е йиш яц. Цо доккха зе дир. Нагахьа санна уж Iажаш хьа ца ийцача совхозашта доккха зе хургда. ПланагIа йоаццаше а 4,2 миллион банка цу Iажий пюре арахеца езаш хилар завод. Цхьа килограмм повидло хьаярга планагIа 1,3—1,5 сом дIадода, из маьхалйоаккх 80 кепиг мах болаш (паччахьалкхено шийна дIатIаэц хIара килограммах хула 70 кепиг зе). ДIадахача шера повидло миллион совгIа банка дIаяхьийтар заводо. Цох 700 эзар сом зе хилар.

ЗЕ ДЕШ кхыдола бахьанаш а да. Масала, дIадахача шера йокъал оттар бахьан долаш совхозаша кхоачашъянзар нарсаш яхнийтар план 28 процент мара. Совхозаш мукъаллийтар гIод такха ца дезаш. ХIаьта заводе торговле йоагIаш йола нарсаш ца яхьийтарах 45 эзар сом гIод текхар. Заводо бIарччача шера текхар гIод, ер шу аханега кхаччалца такха дезаш а я.

Совхозашеи колхозашеи договорни декхараш кхоачаш ца дича предприяте, подрядни бригадий болх а толхабу. Из бахьан долаш 4 подрядни бригада йохае йийзар, хIаьта нах — кхыча балхаш тIа хьожабе. Болхлой дог экхийтар, договорах бола цар тешам боабир.

Из бахьан долаш цкъаза дукккха продукци арахеца езаш, цкъаза вIалла из хьае хIама доацаш юс, соц завод, лохлу арахецача продукце сортность.

Боахамашеи консервни заводашеи болх бара цаI йола система вIаштIехьъяккха еза. Из хIама деш да. Сомий дикагIдола тайпаш хургдолаш бешамаш шеръе, тайп-тайпара комараш, боалаш, хьайбаш, гIамгIаш, комсаш дукхагIа хилийта еза планагIа пайда баргбола сокаш, компоташ, джемаш, варени дукхагIа арахецара. Уж продукташ бахача наха хоатташи заводашта пайданеи я.

ДIадахача шера завода 728 эзар сома зе хилар, планагIа лаьрхIачул 7 эзар сом кIезингагIа. Нагахьа санна боахамаша договорни декхараш кхоачашдаь даларе, заводо паччахьалкхенна миллион сом пайда бергбар. ХIаьта а тха коллективо XII пятилетка хьалхарча шера паччахьалкхенна елар 5 миллион сомал дукхагIа мах бола продукци.

— Продукци дикагIа хилийтара долла хIама даь даьннадий?

— Даьннадац. ХIаьта укх тIеххьарча шерашка тха продукцех йола рекламацеш 6-зза кIезигъеннай. ДIадахача шера тхона юхаяйтар Iажий сокий, маларий, повидла 160 эзар банка.

— Фу бахьан долаш?

— Керттера бахьан да па доагIаш сорт лакха оттадар. Масала, сонаш еча цехо (начальник Хачукаев Супьян) ший продукци лакхерча сортагIа оттаьй цхьоалагIча сортагIа оттае йоагIача.

Бакъда брак яь хинна продукци тоайир оаха, из тIаккха дика дIа а ийцар. Заводa зе хилар. Хинна зе брак яьрашка хьатакхийтар. Оаха чIоагIагIа лоаттабергба продукце дикал лакхъяра тIехьара къовсам. Цхьаккха рекламаци ца хилийта гIерт тхо.

— Завода коллективана нийса критика яь хиннай арахецача продукце ассортимент кхоачамбоацаш хиларах.

Тха кердача цехо йиш хулийтаргья укх шере а сомийн комарийн продукци дукхагIа арахеца. Керттера дар латт совхозаша тхона дукхагIа а ассортиментагIа ма боаггIара а бIаьсти дeнз гурралца сомаши комараши лоаттаярах.

Ахмадов Вахас сейфа чура хьаяьккхар папка, из шорттига хьайнйллар.

— Укх папка чу да заводa таханарча денахи кхоаненахи дола наькхаташ, — аьлар цо. Цкъа раьза хилар, тIаккха халахетар оттар цун бIаргашка. Бакъда дог доахилген тешилген дукхагIа холора.

— Таханарча денах а кхоанарча перспективех а дувцалургдарий?

— Таханарча денах аьлча, дийцачоа IотIатоха безам бар производство лакхъяра йолча йоккхийча, хIанз а пайда эцанза йолча тароних лаьца, продукце дикал лакхъярахи цунга дIадодар лохдарахи. Укхаза хьоадергда аз тхо а оахош финансировани ярген дIадодар меттаоттаде дезарген довла лезаш хилар. Из дара заводах экономически чIоагIа боахам хила беза. Боккха пайда луш а хила беза. Тхоай низаца из дулургдац тхога. Тха смежникаша, партнераша шоай чIоагIа дош ала деза.

ПРОДУКЦЕ дикал лакхъярахи цун ассортимент шеръярахи хьалхе а дийцад. Кхыйола проблемаш а я. ХIанз а долаш да боахама гIожа доал делга.

12 шу хьалха билла болабаьбар тхона а лоалахарча Ассински консервни завода а «Самашкинская» станицера хьатIабоагIа машинникъ. Из чIоагIа эшаш ба консервни предприятешта. Из никъ биллара балхаш дика де йолаеннаяр № 131 йола гIишлошъю - монтажни поезд. Цхьа миллион сома маьха балхаш а даь, сецар. 10 шу дизад кхы дIахо ца буллаш из никъ соцабаь. Ахча а ха а дIаяхийта тесса йитай из гIишло. ХIаьта оаха тхоай продукци, бийдал, тара 3,5 километр автомашинашца кхухь. Из бахьан долаш йиза а яьсса а банкаш йох. ХIара дийнахьа цу гIуланкха итташ машинаши нахи лелабе безаш хул. Вагонаш а сайца латташ моттигаш каст-каста хул. Цунга хIара шера тха дIадода 300 эзар сом. 10 шера лаьрхIача, 3 миллион хул цох. Нагахьа санна никъ билла баларе из зе хургдацар. ХIаьта никъ билларга дIадахар меттаэтта а хургдар. Автомашинаш а нах а кхыдола балхаш деш хургбар.

ХIанзалца механизаци янза да банкашка нарсаш, помидораш, сомаш бехкаш ду балхаш. Банкашка йохкале хьалха кулгашца къестаду оаха баьцадаараши сомаши. Цехе дIачуйохийташ а из ду.

Тахан хиланза дарг доаца хIама дециий цу балхашта механизаци елга? Из йинча, цо наьха къахьегам аттача боаккхаргбар, къахьегама овсарле лакхъергьяр, продукци яккхарга дIадодар лохдергдар. Из декхар тхона тхоай низаца кхоачашдулургдац Iилманхошкара, изобретателашкара, рационализаторашкара новкъостал доацаш. ХIаьта из тIехьатетта доагIаш дац, хIана аьлча механизаце завода мощность кIезингагIа хилча а 20 процент лакхъергъяр.

КОЛЛЕКТИВАНА дагалаттар фуд? Завода территоре, гонахьарча совхозий таронаша, нах шортта хиларо йиш хулийт предприяте мощность 5-зза дукхагIа лакхъе, вешта аьлча шера 150 миллион банкашна кхоачаш дукха продукци арахеца. Из дара кхоачам боллаш электрически энерги, хий, подъездни цаькъаш, машинникъ ба (нагахьа болабаьр билла боаккхе).

Из фантази яц. Из тахан де йиш яри цхьадар даь даьннари да. Масала, очистни сооруженеш (биологически очистка). Царна проект оттаь хиннай 12—15 шу хьалха. Ведомствашта юкъе латтача йовкъаша цхьайола проекташ мегаргIйоацача яьхай. Из деций ахча пайда боацаш доадайтар. КхоалагIа проект оттайир 1985 шера. ГIишлон мах 2860000 сом ба.

Нийсъеннай генподрядчик а — «Чечингсельстрой» трест. хIанз «Агропромстрой» оалаш яр. Шин шера цо 0,5 миллион сом мара карадерзадаьдац. Иштта меллашха еш йола гIишло кхы а 5 шера е езаргья. Из гIишло хIанз йолча завода очистни сооруженеш ма йий. Шера 150 миллион банка консерваш арахецаргйолча завода уйла е ма езий тахан. Из деррига а хIанз низ болча Нохч - ГIалгIай агропрома бе доал.

Моттигерча хьалашка хьежжа тарни цех хьалъяра йола проектно - сметни документаци а я. Хьалъе еза кхы а керда томатни цех, кабачкаш чакхйоаха цех, 50 машина йола автогараж, нарсаш, моша горох ,и. кх. чакхйоаха къаьна оборудовани хувца еза. Уж деррига балхаш дас санна дог лазаш а комплексе а де деза, Цхьан ханна уж деррига балхаш даь даьхача мара йиш хургъяц хIанзара пятилетка чакхйоалаш завода мощность пхезза дукхагIа лакхъе. Царех цаI юкъагIйисача гIулакх дизза дIагIоргдац.

КПСС XXVII съезда решенеша дIадех вай деррига вахар, вай социалистически производство дегIаухилга сихдари эргадаккхари. Из воай воаш де деза.

П. ХАЛУХАЕВ.

Партийни хроника

КЪОАЛАШТА НИКЪ БЕХКА

КПСС Сунженски райкома бюрос ший аргIанарча заседане дийцар къа ца хьегаш йоахача доходашца къовсам лоаттабелга чIоагIдара хьалха тIаийца хинна соцам кхоачашбара района партийни органаша дечох. Белгалдаьккхар цу хьакъехьа районе болх белга. Массехк къоал, спекуляци гучаьякха моттигаш я. Бехктокхаме эзаб дефицитни дола товараш къайладоахараш, торговле обсчет яьраш. Хьинарегна къовсам лоаттабу паччахьалкхен транспортах пюашта пайда эца гIерташ болчарца.

Цунца цхьана даьр тоъам баь Iе йиш йолаш дац, цо хIанз а хоалуш результаташ лац. Социалистически доалахье лечкъаеш, спекуляци еш, кхыйола нарушенеш йолаш моттигаш я. Цо хьахьокх къа ца хьегаш йоахача доходашца къовсам чIоагIагIа лоаттабе безилга. Предприятешна, организацешна, учреждененшна йоагIача бесса учет лелаяц бийдала, материалий. ТIахьожам лоаттабеча а правоохранительни а органаша шоайла айхха бувзам а болаш чакхбахац профилактически болх.

Парте райкома бюрос декхарийла бир правоохранительни органий, юкххьанцарча партийни организацей кулгалхой къа ца хьегаш йоахача доходашца къовсам лоаттабелга чIоагIдара.

АКТИВА СОБРАНИ

Надтеречни района совхозашка люцерна ги доаккхилга чIоагIа эсала лел. ЦхьайттаалагIча пятилетке мах болча цу доанъара культура ги дохкара план 1900 тонн кхоачаш ца еш йисай. Из бахьан долаш районерча боахамашта 29 миллион сом зе хиннад. Люцерна ги Iалащделга къаьстта во латт «Новогорский», «Надтеречный», «Верхненаурский» совхозашка.

Фу бахьан долаш иштта во да из гIулакх, тIехьадисар дIадаккхара фу де деза, аьнна дийцар укх деношка хиннача Надтеречни района партийно-боахама активе. КПСС райкома хьалхарча секретара Г. Махауре доклада тIа, пренешка къамаьл дьраша белгалдаьккхар из культура кхееча агротехника гIожа телхаеш хиннилга, люцерна ги Iалашдара районни агропромышленни объединене, совхозий кулгалхоша де дезар ца делга. Хила езача тайпара юкъенхийла яц лаьрхIа севообороташ, ах совгIа дола лаьтташ хий ца дуллаш хиннад, хIаьта из дуллача а нарушенеш хиннай. Хьаэцац лоаллаха ядача районашка люцерна лелаяра Iоаяь опыт.

Люцерна ги енха алсамдаккхара де дезар белгал а доаккхаш, соцам тIаийцар актива собране. Цу гIуланкха тоабе беза организаторски а кхетама а болх, наха дIахайта деза из культура лелаярах мел боккха пайда боал. Люцерна кхеяра агромероприятеш лерргIа чакхъяха, хьалха латтача боахамий опыт юкъейоалае, аьнна революци тIаийцар актива собране.

Лакхера а лаьрххIа юкъера а школа

БУВЗАМАШ ЧIОАГIДЕННАД

Общественни Iилмай кафедрай заведующей Ерригсоюзни совещане доакъошхошта хьалхашка ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева белгалдаьккхар: «Iилма вайна деза кагирхой шоаш творчески уйла е ховргдолаш Iомабара а кхетабара а».

Революци хилалехьарча Нохч-ГIалгIайчен истори тохкаш вола обществовед се хиларах тарра, са теркам къаьстта тIаувз образованенеи Iилманен интеграци яра дешаша. Цар уйла яйт вай вузийн Iилма-тохкама институтийн Iилманхошта-обществоведашта карагIдаьннарий, XII пятилетке хьалхашка латтача декхарий.

Цу хьакъехьа, сона хетачох, хоадам боллаши айххеи бувзам хила беза республика дешара вузий общественни Iилмай кафедраштеи исторе, социалогеи филологеи Нохч - ГIалгIай института общественни Iилмай отделаштеи юкъе, договорнии хоздоговорнии отношенешца цахаддаш Iилматохкама балхаш цхьана чакх а доахаш. Из деча хана къаьстта теркам тIабахийта беза чакхъяьннача разработках хьахиннар мохк дегIабоалабеча юкъе а кхувлаш, актуальни, комплексни тохкамаш цхьана чакхдоахачара дешара заведеней обществоведийн Iилма - тохкама учрежденей Iилмахой - обществоведийн балхашта юкъера бувзам чIоагIбара.

Дуккхача шерашка айхха бувзам болаш хьайоагIа тха Iилма - тохкама институти Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университети. Из бувзам лелабу Iилман статьяй сборникаш цхьана арахецара, студентий курсовойи дипломнии балхашта, Iилман болхлойи преподавателийи Iилман балхашта рецензировани яра, Ерригсоюзнии регионалньнии Iилман а пропагандистски а конференцеши симпозиумаши чакхъяхара, студентий курсовойи дипломнии балхашта Iилман кулгалдара тIехьа социалистически яхь лелаярца.

Духхьал укх тIеххьарча шера тха института болхлошеи университета преподавателашеи цхьана статьяй дукха сборникаш арадаьхад. Уж да; «Сийлахьа Октябри хьалхалатта Россеи Къулбаседа Кавказа халкъий исторически кхелашка», «Ленински идеяш Нохч-ГIалгIайчене юкъеяхьара исторецара», «Нохч-ГIалгIайчен халкъий исторически кхелаш кара Россе лоархIам», «ДегIаена социализм: культуреи личности», «Эрсий художественни культуреи нохчийн гIалгIайн духовни ганза дешаши», иштта кхы дукхадараш.

Тха институтеи университетеи коллективаша юкъъюкъе вIаштIехьдоаккх ерригсоюзнии регионалньнии Iилман конференцеши симпозиумаши республике чакхйоахилга. Укх тIеххьарча шерашка чакхъяьхай «Къулбаседа Кавказа халкъий исторически кхелашкара Россе прогрессивни лоархIам» яхача темагIа яь Ерригсоюзни Iилман конференци. «Героико - исторически апоси Кавказа халкъий художественни культурана бола цун лоархIами» яха Ерригсоюзни Iилман симпозиум.

Институтеи университетеи Iилманхоша иштта доккха дакъа лаьцар нохчийн гIалгIайн шоай лоIамагIа Россена юкъебахара концепци Iалман ларда тIа йоаккхачеи дIахо дегIайоалаечен.

Къулбаседа Кавказа халкъий шира хана денз таханарча денга кхаччалца дола дукха томаш йолча исторе къаьстта разделаш, параграфаш, главаш язйир цар.

ХIанз института а университета а коллективаша цхьана кепатоха кийчъеш я «Республика партийни организаце исторе очеркаш». «Нохч - ГIалгIай АССР истори» — 2 том, «Нохчийн гIалгIайн советски литературай истори».

Идеологически учреждени хиларах тарра, исторе, социалогеи филологеи институто къаьстта теркам тIаухийт республика къахьегамхошта коммунистически кхетам балара. Iилман болхлоша цахаддаш лекцеш еш тайп-тайпарча коллективашка интернациональни, атеистически патриотически тематикагIа.

Укх тIеххьарча массехк шера институт дикка дегIаенай. Б. А. Кодзоевх, Р. К. Ужаховайх, Х. М. Мамаевх, Х. М. Мусаевх Iилман кандидаташ хиннаб, хIаьта Х. В. Туркаевх — Iилмай доктор. Докторски диссертаци язъяьй М. Б. Мужухоева а.

ХIанз тхона хьалхашка кхы а доккхагIа, бехктокхамегIа декхараш латт. Автора идейни а граждански а позици цо хьахьокхаш хиларах тарра, моллагIа Iилман болх лакха идейно-теоретически Iилмани боарам болаш, таханарча дено дIадехарашта жоп луш язбаь хила беза, хIаьта эггара керттера дар — республика къахьегамхошта кхетам балара тIаберзабаь хила беза.

Монографешка, брошюрашка, дешара пособешкеи статьяшкеи гIолла реалистически объективнии ларда тIа хьахьокха беза венарашха долча къамашта юкъера бувзам, шерра дувца деза коммунизм хьалъеча советски халкъа карагIдувлача дикача гIулаккхех. Советий Iаьдал латтача шерашка советски халкъий вежарашха болча дезале Нохч-ГIалгIайче мел дегIаенай.

Цхьабакъда, ма дарра аьлча, республика дешара вузий а тха института а дукха хIама де деза КПСС XXVII съезда решенеша хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча, мехка лакхерчеи юкъерча лаьрхIачеи образоване эргалонаш еча Iилманхошка доккхагIа дакъа юкъенхахьийтара.

Цудухьа хIанз ха хьатIаэттай таханарча хано дIадехарга хьежжа, договорни е хоздоговорни вIашии леладеча гIулакхий ларда тIа цхьана деш дола Iилман балхаш республика дешара заведенеша а тха институто а кIоаргагIен дукхагIен дара, шоашта еннача Iилман рекомендацех хIара денна къахьегамхошта кхетам луча пайда а ийбеш.

Лакхе йийцача Ерригсоюзни совещане белгалдаьккхад аналитически творчески уйла дегIайоалаяра керттерча способех цаI хила еза Iилман студенташа шоаш юкъарчал доаццаш дакъа лоацилга, аьнна. Цунца дувзаденна Iалаьмате лоархIаме да дешара вузашка вай Даймехка а моттигерча а исторе лоархIамегIчеи юкъмоттигерчеи проблемех лекцеш еша, къонача, перспектива йолча студентий тохкамий балхашта кулгалде Iилма - тохкама институташкара говзагIа бола специалисташ дукхагIа юкъекхувлилга. Вуз тIехдика чакхъяьккха студенташ целевой аспирантуре хьежабича бакъахьа хургда.

Iилма - технически прогресс сихъяра лоархIаме резерви специалисташ дикагIа кийчбара ларди из хиларах тарра, вузовски Iилма дегIадоаладара эшаш да керттерча дешара заведенешка, академически отраслевойи Iилман учрежденешка докторантураш хьаеллара хьакъехьа дувца деза. Iалаьмате дика хургдар Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета гуманитарнии общественнии Iилмай даькъера докторантура хьайниллача. ХIана аьлча, цига болаш ба лаккхаквалифицированни Iилманхой - специалисташ, эшаш йола Iилман - технически база. Цо таро лургъяр докторски диссертацей перспективни темаш йоацхаш болча тха института цхьаццаболча Iилман болхлошта докторантуре гIолла гIо де, университета опыт йолча специалисташкара консультацеш эца.

Цхьаккха шеко яц лакхехьарчеи юкъерча лаьрххIачен школана е лаьрхIа эргалонаш юкъарпаччахьалкхен йоккха мероприяти хиларах. Цу гIулакхо тIаккхувча тIехьенна лерттIа коммунистически кхетам бала доккха гIо дергхиларах.

Ш. АХМАДОВ,
исторически Iилмай кандидат.

ЦХЬАН МУГIАРЕ А ЛАТТАШ — ЛЕРХIАЧУНГА

Къулбаседа Кавказа вежарашха йолча автономни республикашта юкъе лелаяьча социалистически яхъа итогаш, яьй

Балха массе а йолча участкашка хьнаре къахьегаш хинна шийтталагIча пятилетка хьалхара шу чакхдаьннад.

Шера итогаша хьахьокхачох, КПСС XXVII съезда решенешка хьежжа, эргаловаш яра процесс тIа-тIа бIубенна низ болаш хьайоагIа, дикка хувцамаш хулаш латт экономике, халкъа боахама дуккха доакъош дегIаахара хьокхамашн плановн заданеши лурчох хиннарел тIех я.

Из деррига а хьахиннад къахьегама коллективаша, городашка а юрташка а бахача беррнгача болхлоша шоай хьнар ихе ца деш творчески болх барах, автономни республикай экономика снхагIа дегIанхувлара доагтIаш дола дакъа юкъедахьара практически гIулакхаща чакхдакхаҗ уж гIертарах.

Из иштта дале а халкъа боахам интенсификаце наькъагIа балар мела лел, кIезига яц плановн заданеех лоархIа ца еш, тIехьаюсаш йола предприятеш, гIишлон организацеш, боахамаш. Промышленни продукце цхьадола тайпаш арахецара заданеш а кхоачашъяьяц.

Дуккхача предприятешка, гIишлон организацешка, колхозашкеи совхозашкеи боагтIача боарамагIа дIабодац болх, хIанз а тIехьа хувцаденна хIама дац арахеца продукци дикагIа хилийтара хьакъехьа.

Халкъа эша товараш арахецача, бахача наха гIулакхаш деча, торговли вIаштIехьъяккхар тоадеча, хIара дийнахьа хетташ йолча изделешца къахьегамхой Iалаш беча хоадамболлаш дола кхоачамбоацараш нийсденнад.

Долаш долча кхоачамех боагтIача хьисапе пайда нйбаьбац.

Вай мехко дIадоладаьд 1987 шу — Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дуза шу. ШийттталагIча пятилетка шоллагIча шера кхы а доккхагIдола мулаш даха дезаргда экономике, доалдара кердача методашна предприятеш яхар шерра чакидаккха дезаш да, цIенхаштта тоае еза арахецача продукце дикал. Сийдолча юбилейна сийленца накъабахара доккхий социалистически декхараш тIанйдеш да хIанз къахьегама коллективашка.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Автономни республикай къахьегамхоша шийттэлагIача пятилетка хьалхарча шера продукци маьхалъяккхара план дикка тIехкхоачашйир.

ПланагIа лаьрхIачул совгIа маьхалъяьккхар дуккха миллионаш сомий маьха тайп-тайпара продукци. Нохч-ГIалгIайчен промышленноста болхлоша планал совгIа елар 22 миллион гаргга сома маьха продукци, планагIа лаьрхIачул дикка дукхагIа продукци арахийцар Дагестана, Къулбаседа-ХIирий, Черсий-Балкхарой производственни коллективаша. Индустре доакъошка экономически даькъе дегIаухилга снхденнад.

Автономни республикашка промышленни продукци арахецара боарам 1985 шера хинначул лакхбеннаб кхаь процентагара ворхI процентага кхаччалца, дегIаахара темпех лаьрхIачул лакхагIа ба из. Дагестански АССР-а болхлоша эггара дукхагIа дегIайоалаьй арахеца продукци.

Арахеца продукци заданел совгIа 10 кхы тIех а процент хилийта кIезига производственни коллективаш яц автономни республикашка.

Толамца шера планех лоархIабир автономни республикай мехкдаьттахой, энергетикаш, металлургаш, машинашъераш, промышленноста кхыча доакъой болхлой.

Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша планал совгIа Даьхенна делар 100 эзар тонн мехкдаьтта, шоаш шера тIанйца социалистически декхараш дикка тIехкхоачаш а деш.

Дагестански, Черсий-Балкхарой, Къулбаседа-ХIирий АССР болхлоша планал совгIа арахийца тайп-тайпара продукци а кIезига яц.

Iилма-технически прогресс яра, болх беш йолча предприятешка, цехашка керда техника оттаяра, царна реконструкци яра, къахьегам вIаштIехьбоаккхилга эргадаьккха тоадара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, бехктокхам айбара тIадерзадаь балхаш даьча автономни республикай болхлоша тIехкхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра 1986 шера план.

Цу лоархIамеча хьокхама темпаш дикка лакхъеннай лурчох хиннарел.

Белгалдаккха дезаш да ерригга тIакхийттача продукцех 70 процентагара 90 процентага кхаччалца яр къахьегама овсарле лакхъярах тIакхийтта хилар.

Лакха толамаш даьхача дуккхача хьалха латтача коллективай опытно хьахьокхаш ма хиллара, къахьегама овсарле лакхъяра доккхий кхоачамаш да ерригача коллективай, нагахьа санна наьха инициативана творчествана шерра никъ лой, нагахьа санна сага факторех бизза пайда эце, къахьегама дисциплинеи организованности леррагIа чIоагIйой.

Из иштта дале а шера итогаша хьахьокхачох дуккхача производственни коллективаша тIагIерттан боагтIача боарамагIеи болх баьбац.

Планаш а тIанйца декхараш а кхоачаш а ца деш, тIехьаюсаш йола коллективаш хIанз а тIехьа кIезига яц, цар халкъа боахама дIа ца луш йисай миллионаш сомий маьха тайп-тайпара продукци.

Договорех поставкаш яра даькъе тIехьабусаш хилар дIадаькхадац дуккхача предприятей коллективаша. Цу даькъе хоа а луш каяьнилга хIанз укх сахьате гуш дац.

Бахача наьха хьашташ дикагIа кхоачашдайтара партен правительствай решенеш чакх а йоахаш, автономни республикай промышленни предприятей коллективаша чIоагIа йоанхо ю халкъа эша товараш арахецара. Уж дукхагIа арахецара, цар ассортимент шеръяра, уж ликагIа хилийтара къовсам лоаттабелга индустре болхлой керттера декхар а хинна дIаэттад.

Цхьабакъда, арахецача халкъа эшача товарий дукха тайпаш хIанз а тIехьа во долаш нийелу автономни республикай яйгача, кхачан, промышленноста кхы цхьадолча доакъой балха тIа. ХIанз укх сахьате кийч а еш, чакхйоахаш я арахецача продукце дикал овлангара денз тоаяра йола мероприятеш. 1987 шера I-ча январе денз ГосприемкагIа продукци хьанйе йолаьй цхьайолча предприятешкара.

Цхьадолча доакъошка боагтIача боарамагIа продукци ара ца хецаш хилар Iаткъ промышленноста балхах юкъара хьахулачунна. Дуккхача предприятешка дикка дукхагIа йола продукци арахец бетта тIехххьарча деношка, из бахьан долаш вогIа хул хьаеш йола продукци.

БоагтIача боарамга диллача гаьнна во пайда нйбу материальни, доагора-энергетически, кхыча ресурсех.

1986 ШЕРА ПЛАН ПРОМЫШЛЕННОСТО КХОАЧАШЪЯР
(процентаща).

	Нохч-ГIалгIIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестанский АССР
Продукци маьхалъяккхара план кхоачашъяр	101,1	101,4	101,7	104,6
1985 шераца нийсбича промышленни производства боарам	102,8	106,6	106,8	107,1
Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяр	100,7	102,2	100,9	104,1
1985 шераца нийсдича къахьегама овсарле лакхъялар	102,4	106	105,9	105,5
Промышленни предприятеш	149	155	142	207
Царех продукци маьхалъяккхара план кхоачаш ца яьраш	12	8	10	17

АГРОПРОМЫШЛЕННИ КОМПЛЕКС

Автономни республикай агропромышленни комплекса къахьегамхоша 1986 шера цул хьалхарча шера яьнкхачул дикка дукхагIа юртбоахама продукци яьккхай.

Лаьттан плодороди айяра тIаерзаяь мероприятеш чакхйоах автономни республикай боахамашка, юртбоахама культураш хьалкхееча юкъеккхувл интенсивни технологи, чIоагIъеш я материально-технически база.

Лурчох кхеьрал дикагIа хьийкъа ялата культураш хьалкхейир соахка колхозни совхозни кхашка, иштта дукхагIа чуийцар сом, комсаш, кхыйола культураш.

ДукхагIа ехнар баьцовгIайн хьайбайн продукци, из бахьан долаш кхачан продукташца бахаш бола цах дикагIа Iалашбе вIаштIехьдаьлар.

Автономни республикай хьайбаш лeладераша дикка дукхагIа дулх, шура, фуаш хулийташ чакхдаьнкхар 1986 шу. Из хьахиннад хьалхарча даькъе юкъарча хьайбай продуктивность лакхъяра чотагIа. Нохч-ГIалгIайчен боахамашка деттача доахана продуктивность шера лакхъелар 122 килограмм, юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара йоаккхаш йола шура дикка дукхагIа хилар лоалахарча республикай боахамашка а. Цу деррига вIаштIехьдалийтар автономни республикай агропромышленни комплекса болхлошка пачхьалкхенга массе а тайпа продукташ йохкара 1986 шера план толамца кхоачашъе. Цунца цхьана лурчох ехкачул дукхагIа а йохкаш.

Автономни республикай агропромышленни комплексе балхаш ду даьхана интенсификаци яра, боахамаш Iалашду хIанзарча лакха овсарле йолча машинаща, тIа-тIа шерагIа юкъеккхувлаш латт къахьегам вIаштIехьбаккхара бригадни форма.

Юртбоахама производства рентабельность лакхъеннай, колхозийн совхозийн экономика чIоагIлуш йоагIа.

Из иштта дале а агропромышленни комплекс дегIакхувлача хIанз а тIехьа кIезига дац кхоачамбоацараш. Цхьадолча боахамашка кхашкара чудахьа ялатн фермай продуктивности лоха я. Цхьайолча колхозашеи совхозашеи баьцовгIайн хьайбайн продукташ пачхьалкхенга йохкара оттаь планаш кхоачашъяьяц, боагтIача хьисапе пайда нйбац ресурсех, техника болх ца беш латташ моттигаш нийслу, юртбоахама продукци зехьа йоаю, Iалашдац боахама расчет хулийталга, лоха я цун рентабельность.

1986 ШЕРА КОЛХОЗАШЕИ СОВХОЗАШЕИ ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ ЯККХАР
(процентаща).

	Нохч-ГIалгIIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестанский АССР
1985 шераца нийсдича дулх даккхар	106	104	106	104,9
1985 шераца нийсйича еррига яьккха шура	102	101	104	105,4
ХIара кхоабача Iаттагара яьккха шура—кг.	2325	2796	2483	1755
1985 шераца нийсдича котамашта тIехьара хьагулдаь фуаш	105	117	109	119,5

КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШ ХЬАЛЪЯР

Подрядни гIишлон организацей коллективаша хьалъяьй производственниш социально-культурни гIулакхашта йолен объекташ.

ЧIоагIа йоанхо яьй капитальни вложенеех пайда нийбара эффективность лакхъяра, боахама способаца гIишлош хьалъелга дегIакхувлара.

Болх беш йолча предприятешта реконструкци ечеи уж кердача техникаца Iалашъечеи дукхагIа пайда нийбаьб материальнии ахчанн средствах, Нохч-ГIалгIIай АССР-е цу гIуланкхашка дIадахийтар 110 миллион сом пачхьалкхен ахча е 43 процент дукхагIа 1985 шерарчул.

1985 шераца нийсдича Нохч-ГIалгIIай АССР-е гIишлон-монтажни организацеша шоай низаца кхоачашдаь подрядни гIишлон балхаш 7 процент дукхагIа хилар. Наха чубаха цIенош хьалдара 1986 шера план толамца кхоачашйир ерригача автономни республикай гIишлонхоша, планагIа лаьрхIачул дукхагIа къахьегамхошта лаьрхIа цIенош хьалдир.

ГIишлоши кхы цхьайола соцкультбыта объекташи хьалъяра планаш тIехкхоачашъяьй.

Из иштта дале а гIишлон организацеша материально-технически ресурсаш тIаерзаяьяц пусковн объекташта, керттера фондаш болх бе йола ца ялара дола керттера бахьан да из.

Цу хьокхама план кхоачашъяьяц ерригача автономни республикаша. Ерригa объекташ хьанйцача цIгарчул дохагIа боарам ба пусковой объекташ хьалъечара плановн заданеш кхоачашъеча.

Хьалдеш дола нах чубахара цIенош, школаш, больницаш, клубаш, социально-культурни гIулакхашта лаьрхIа хьалъю кхыйола объекташ хIанз а тIехьа дика яц.

ГIишлонхоша кхоачашъе езаш хьалхашна латтараш йоккхийн хален планаш я.

1987 шера дукхагIа хьалъяь йистехьа езаш я соцкультбыта объекташ, хьалхарча даькъе наха чубаха цIенош а долаш, хьалъеча гIишлой эффективности динали лакхъе еза, Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дувача цIейя сийна тIанйца декхарашн оттаь планашц толамца кхоачашъе еза.

ГIишлон организацешка балхаш даь боахама механизм эргаьккха тоаеш, цо дукхха дикагIа дIадохийтаргда гIишлош хьалъечара гIулакхаш.

1986 ШЕРА КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШ ХЬАЛЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР
(процентаща).

	Нохч-ГIалгIIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестанский АССР
Керттера фондаш болх бе йолаялийтара план кхоачашъяр	79	83,8	81	78
Наха чубаха цIенош йистедахара план кхоачашъяр	100,1	105,2	104	107
Капитальни вложеней лимитах пайда эцар	86	99,0	98	98
ГIишлон-монтажни балхий лимитах пайда эцар	86	97,5	97	91

ТОРГОВЛИ

Автономни республикай торгующи организацешка дIахо а балхаш даьд торговли дикагIа вIаштIехьъяккхара, халкъа эшача товараща бахача наьха хьашташ кхоачашдара.

Ерригача автономни республикаша толамца кхоачашъяьй пачхьалкхени кооперативни торговле розничн товарооборота планаш.

1985 шера дехкарел дикка дукхагIа промышленни кхачани товараш дехкад бахача нахага. 1986 шера хиннача маьхашка диллача товарооборот дегIаенай 5—7 процент, хIаьта Дагестански АССР-е кхы а дикка дукхагIа.

Городашкеи юрташкеи бахача наха тIа-тIа дукхагIа гIуланкхаш ду юкъарча кхачан предприятеша.

Къулбаседа-ХIирий АССР-гара дIанйкхача массе а йолча автономни республикашка юкъарча кхачан предприятеша товарооборота план толамца кхоачашъяьй.

Торговли дегIайоалаеча дикка толамаш даьхад юрташкарча кооператораша.

Потребительски коопераце розничн товарооборота план толамца кхоачашъяьй ерригача автономни республикаша, хIаьта товарооборот дегIаахара темпаш потребкоопераце лакхагIа я пачхьалкхен торговлечул.

Массанахьа агропромышленни комплекса кулгалдара механизм эргаьккха тоаярца дувзаденна юртбоахама продукци дикка дукхагIа йохк колхозни рынкашка колхозаща, совхозаша, потребительски коопераце, из бахьан долаш дикка тоаденнад коартолашца, сомаца, баьцадаараща баха нах Iалашбелга.

Цунца цхьана КПСС XXVII съезда решенешкеи дIадехарашкеи хьежжа шоай болх эргабаьккха тоабелга хIанз а тIехьа мела лел республикерча торгующи организацешка.

Хьалха санна кIара дийнахьа хетташ а эшаш а дола промышленнии кхачани товараш доацаш хул, уж кхоачамболлаш базашкеи складашкеи доллашехьа. Халкъа эшаш дола дика доаца товараш арахецача промышленни предприятешкара доагтIаш дар дIадехац оптови базаша, уж товараш дIа ца долхаш дадаш хул, царна тIера мах Iобоах, цо эе ду пачхьалкхенна.

Потребительски коопераце доагтIаш дола практически новкъостал дац колхозаштен совхозаштен кооперативни торговлен колхозни рынке шоашта еннача бокъонех плановни иштта планал совгIа йола юртбоахама продукци йохкийтара.

БЫТА СЛУЖБА

Быта служба болхлоша толамца кхоачашъяьй бахача наха гIуланх дара 1986 шера план.

Бахача наха бытовой гIуланкхаш дара даькъе автономни республикашка дикка хувцамаш хулаш латт, бахача наха бытовой гIуланкхаш дара йолча предприятей сеть шерлуш латт, кердача тайпара дола гIуланкхаш делга юкъедоаладеш да. Из бахьан долаш 1985 шера бахача наха даьча бытовой гIуланхел дикка дукхагIа да соахка даьраш. Из дегIадар хилар пхе процентагара итт процентага кхаччалца. Юрташка снхагIа дегIанхал бытовой гIуланкхаш делга. Юрташка бытовой гIулакхаш дара боарам лурчох хинначул лакхбеннаб Нохч-ГIалгIIай АССР-е 11 процент, Дагестански АССР-е — 14 процент.

Цхьабакъда, быта служба балха тIа хIанз а тIехьа долаш да цIенхаштта кхоачамбоацараш.

ЙоагтIача хьисапе йоанхо яц къахьегам вIаштIехьбаккхареи стимулированн яреи прогрессивни методаш юкъейоалаяра, бахача наха гIуланх дара культура лакхъяра. Кхоачашдаь балхаш во хиларахи заказаш кхоачашдара йола ха тиллийтарахи нах леткъаш йола моттигаш кIезига нийслац.

Нах бахача цхьайолча моттигашка хIанз а тIехьа всала я быта служба, цхьайола предприятеш Iалашъяьяц лакха квалификаци йолча мастерашца.

Быта служба болхлошта хьалхашка латт доккхийн бехктокхамеи декхараш — цар сийлен декхар да шоай болх хадданза эргабоахаш тоабар, ший ханнахьа а дика а бытовой гIулакхаш а деш бахача наьха хьашташ кхоачашдар.

1986 ШЕРА БАХАЧА НАХА БЫТОВОЙ ГIУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР
(процентаща).

	Нохч-ГIалгIIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестанский АССР
Бытовой гIулакхаш дара юкъарча боарама план кхоачашъяр — ерригa а	100,3	100,1	101,8	103
1985 шераца нийсйича—ерригa а	106	105,1	108,7	110
Шу доладелча денз юрташка бытовой гIулакхаш дара юкъарча боарама план кхоачашъяр				
Лурчох хинначунца	102	101,5	100,3	107
нийсйича	111	106,3	110,5	114

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Сальвадора халкъо Дуарте проамерикански режимана духьала лоаттабеш бола къовсам чIоагIлуш боагIа. Сальпресс — нотисаль яхача агентства беча информационни хоамех дIадахача шера Фарабундо Марти цIерагIча къам мукъадаккхара Фронта (ФНО) отрядаша моастагIчун 6150 салтех висари лоавир. Царна юкъе — Сальвадорски военщина карательни рейдашка дакъа лоацаш хинна американски тIема советникаш а болаш.

ДIадахача шера бIаьй эзараш болча сальвадорцаша дакъа а доацаш доал деча режима халкъа духьаларча политикана раьза боацарий массови манифестацеш чакхъяьяр. Дуккхача наха Iадалгара хьадех Сальвадоре нийсхон машара хилийтара тIехьа Фарабундо Марти цIерагIча къам мукъадаккхара Фронтацеи Революционно-демократически фронтацеи диалог юха дIайолаяр.

СУРТА ТIА: Сан-Сальвадоре халкъа духьаларча режимана раьза боацарий манифестаци.

ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

СОВЕТСКИ ИНИЦИАТИВАШКА ХЬЕЖЖА

Дунен тайп-тайнарча обозревателашта хетачох, адамле дийна йисийтара дIадахача шера даьчох дунен халкъашта юкъерча сообществана йола СССР ший тайпара отчет хинна дIаэттай КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева ООН Генеральни секретарага Перес де Куэльярага яхьийта послани. Цу документана йолча откликашка белгалдоах цу послане тIа тешшаме а къаьга а СССР машара тIехьа хилар хьахьекхалга. Цу тIа концентрированни хьисапе хьахьекха я дунен халкъашта юкъерча форумашка уттаьь е шин оагIорахьарча а дуккхача оагIонашнахьарча а переговорий истола тIа Iойийхка дукха советски предложенеш.

Посланена комментареш еш, наблюдателаша из юкъарчал лоацаш юва 1986 шера 15 январерча советски Заявленеца, белгалдоах, из цу хьалха деррнгача халкъашна дIанхайкадаь дола документ. Ядерни герзаш дIадахара хьайда де дезарий ханаца нийсъяь къаьгта программа кхерамален кердача философеца вIашагIтохаш дола хIама хинна дIаэттад.

ДIадахача шера, — язаьд «Работническо дело» яхача болгарски газето, — Советски Союзо дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка хьажара керда Iалаьмате дина стиль гойтар. ВIалла шеко йоацаш да, массане юкъара машар чIоагIбара тIехьарча, ядерни герзаш Iоадара духьаларча, советски инициативашка хьежжа 1986 шу чакхдалар. Из политика, ала мегаргда, цхьан фокусе вIашагIкхийттай, деррнгача ядерни лелхамашта йола цхьан оагIорахьара советски моратори цхьан шеран ах шеран лоаттаьлга къаьгта хьахьокхаш хилар бахьан долаш.

Гой укх тайпара да герзаш дIадахара хьанъехьа ООН правительственни йоацача организацей специальни комитета председатела Мэри Бет Райфена хетар: «Оаха могаяьй, дунен халкъашта юкъерча машара цера лоархIаме событи санна а лоархIаш, Советски Союзо дIанхайкаяь ядерни боаца машар хьабарен карара бIаьшере чакхъялалехьа нах хIалакбеш долча герзий дерригa тайпаш цIендаь дIадахарен хьанъехьара программа. Герзаш кIеангде деза ха хьатIанхаьчай, уж деба ца а деш».

Советски машара инициативай боикха мах а беш, дунен халкъашта юкъерча обозревателаша белгалдоах, СССР-о мел леладечоа духьале еш я официальни Вашингтон. Цунца дувзаденна «Нейшн» яхача американски еженедельника белгалма даккхара, «Рейгана администраци тугаш яц герзашта тIахьожам лоаттабара даькъерча СССР предложенешка цIенхаштта хьажа». Цу тайпара обструкционистски хьисапе гIулакхаш леладеш хилара тешал деш хIама хилар ядерни космически герзашта йолча Женевски переговорашка американски делегацена керте латтачо Макс Кампельмана яь заявлени. Цо ворхIлагIа раунд цIайолаялалехьа хьалхха аьннад, «американски делегаци юхаяргйолаш яц, из советски оагIув юхаялар дог доахаш я...».

Машара кхела ма могга чIоагIагIа бехктокхаме хилар хьагойта, беррига доIам а хьаькъал а оарцагIдаккха, деррига вахар хIаландергдола катастрофа ца хилийтара, — цу тайпара тIагIертта кхайкарал деш да вIашагIкхийттача Штаташна дунен халкъаш.

IИНДАРГIА ХЬИСАПЕ ЙОЛА СТАБИЛЬНОСТЬ

ДIадахача кIирагIа Европейски Экономически Сообщества мехкаш гIийртад «Юкъарча рынке» михьаръяьнна финансови проблемаш мелъе. Брюсселе хиннай финансай министрий боараме ЕЭС министрий совета экстренни заседани, цига дийцад Европейски валютни системана (ЕВС) чуйоагIача дукхача пачхьалкхений валютай курс хувцарах дола доаш. Кхо процент девальваци яьй ФРГ марканеи нидерландски гульденаи, ши процент — бельгийски люксембургски франкашта. Ма дарра аьлча, цу операцех французски франкана девальваци елга хилар, цун курс формальни хувца ца луш йиса яле а. Ваьча барта раьза болаш санна дIа-юха къийстар министраш, репортерашка йоахар, «юкъарча рынкана» кхийтта хорш юххера а дIаяргхиларга догдоахилга хьахиннай.

Министраш вIашагIкхеталехьа хьалхха дунен халкъашта юкъерча валютни рынкаша массех кIира михьардаьнна къамаьлаш арадаьнна хиннад. Къамаьлаш михьардаьна хиннад керттерча даькъе ФРГ маркага диллача французски франка курс хаддаза лохъяла йолаялар бахьан долаш. Из тенденци юхасоцае могаш хиннаяц ЕВС правилашка хьежжа ФРГ, Франце, кхыча цхьадолча мехкий къамий банкаша малхбузенгермански маркаш йохкара йолаьяча финансови операцешта а. «Европейски зданена саьнга билла кхера» санна чIоагIа ба яхаш цу мехкий пресса айбаь бувцаш хинна франко-малхбузенгермански бIоагIа эга баьннаб.

Из иштта дале а тIеххьарча деношка малхбузенгермански марка лакхъяра, французски франк Iолох а еш, дIайолаь биржови спекуляци нийса йоашхаш я алхха «евпорейски» бахьан ашца яьшка ца Iеш, цу даькъе Францена тIаэтта социальни конфликташ а йолаш. Биржови хорш хьоаяьраш океанал дехьара бизнесменаш ба. Американски экспорта стимуляци яра искусственно дIадоладаь дукха ха йоацаш доллара курс лохъяла ЕВС аттагIа хIама кхетаргйолча моттигашта духьала яь атака хинна дIаэттар. Ма дарра аьлча, Малхбузен Европера хIанзара валютни кризис — ЕЭС-аи США-неи юкъе тIехь-тIехьагIа чIоагIлуш боагIача торгови тIемах хьахинна хIама да.

1979 шера ЕВС вIашагIйоллача хана, дIанхайкадаь хинна де лерхIар дар «юкъарча рынка» мехкашта юкъерча валютни гIулакхашта стабильность Iалашъелга. Система дIаьха доацача исторе йохаяьй цу гIулакхага хинна догдоахилга. ЕЭС юкъерча гIулакхашка хIанз дукхагIа долаш дар вIаши Iоттараш елген, эгIазъухилген леткъалген да. Цкъа яьчоа тIехьа шоллагIа корректировка ю валютни курсашта, хIаьта империалисташта юкъерча ирача вIашдухьлений хьалашка Малхбузен Европах «экономически стабильноста зона» хургья яхаш дийцар — хьалха а санна хьалоацалургдоаца IиндоргIа а хинна дIаэттад.

Белгалде доагIаш да, ЕЭС Министрий Совета Брюссельски решени яьча шоллагIча дийнахьа гуча ма даллара, цу акце башха холуш воздействи яьяц валютни биржай хьала. Спекуляци дIахо йолаш я, малхбузенневропейски валюташца нийсйича США доллара паритет кердача тайпара лохъялар белгалдаьннад, юха а кхоъкам айлуш боагIа ЕВС чухь, хIаьта къамаьлаш аралелх доакъашкой долча мехкий валютни курсаш кердача тайпара «нийсъергъя» яхаш.

США АФРИКЕ: ЭКСПАНСИ ДIАЯЛАНЗА Я

Сахарал къулбехьарча Африка мехкашка гIолла ваха лийннаб США пачхьалкхен секретарь Дж. Шульц. Из хиннав Сенегале, Камеруне, Кене, Кот-Д'ивуаре, Нигере, Либере.

Ше цига ваха дIаволалуше а Дж. Шульца долчча тайпана хьааьннад, фу эш США-на ший лоIамерча Африкагара. «Алхха дегIаахара Малхбузен модель, — аьннад цо,— могаргдолаш я континентера цIенхаштта проблемаш къоастаяра новкъостал де. Экономикана пачхьалкхе юкъегIертилга кIезигде деза, маьхашта тIахьожам лоаттабелга дIадаккха деза, йиза паргIато яла еза частни капитала гIуланкхашта». Цу цхьан ханна американски эмиссара эхь хийттадац гуччахьа шантаж йолае а, цу тайпара хьадехараш кхоачашдарах тийша хургда цу е вокх африкански пачхьалкхенна США оагIонгахьара деш дола финансови новкъостал, ала а гIерташ. Цо цкъа санна дуккхаза белгалдаьккхад, американски частни капитал африкански мехкашкара ший позицеш чIоагIъе гIерташ хилар.

Пачхьалкхен секретара къамаьло къаьгта хьахьекхад, США, масса хана а санна мара, Iаьржа Африка бокъонца дегIайоалаяра гIо де безам боацаш йолга. Цар де лерхIар — континенте хIанз йоацача моттиге шоай экономически диктат оттаелга, из йолаш йолчул чIоагIъелга, заемий, кредитий, капиталовложеней дика вIаштIехьъяьккхача механизма новкъосталца мехкий политически наькъа воздействи елга. Укхаза дагадохийта доагIа, «сов тIехьаьнна ший лоIамера политика» лелаш йолча Зимбабве правительство «кхетае» гIерташ Вашингтоно, ше хьалхагIа дергда аьнна дола гIо ца деш из мохк бита хилар. Массехи шу хьалха США гIийртар Маврикерча аьрдехьарча низий правительства экономически са хоададе, маврикийски шенар дIанйделга чIоагIа кIезиг а даь. ДагадоагIаш хила деза американски «новкъостал» оалаш дар — из Африка йовхаш американски капитало дIаккухьача рузкъах цкъа вIамига хIамилг мара доацилга.

Континенте американски политика хьнаре чакхйоахаш я ВIашагIкхийттача Штаташа тIахьожам лоаттабеш йола дунен халкъашта юкъера финансови институташ, цу даькъе реконструкцеи дегIаахарен Дерригдунен банк а йолаш. ДегIадоагIача мехкашта «гIо» делга цар дIанийсду къаман хьашташца тарлуш доацача тайпара шоашта эшараш хьадехаш шоаех экономически политически тийша хулга чIоагIдеши.

Тропически Африке ваха лелача хана Дж. Шульца бакъдаьд, ЮАР расистски Iаьдалашца «конструктивни цхьана гIулакхаш леладара» никъ США-с могабеш хилар, Анголе зуламаш деш йола Унита террористически группировка хьал а лаьцай, Цо яьхачунга хьежача, тIема низаца Чада гIулакхашта дIахо юкъе гIертаргйолаш а я Вашингтон.

Виталий ЧУКСЕЕВ,
Александр СТЕПАНЕНКО,
Алексей ДЕМЧЕНКО.
(ТАСС).

ДИЦЛУРГДОАЦА КЪАМАЬЛ

Виззача хьехархочо кхувшвоагIача сага деша- Iомадаь ца Iеш, дика мел йола оамалаш Iомаю. Из тайпа хьехархо я тха корреспондента даькхача сурта тIара Абубекирова Зайдуллай Загира. Загирас чакхъяьккхай Гудермесера педучилища. Цул тIехьагIа балха хьожаьй Нож-Юрта районерча Гуржий-Мохк яхача юртарча бархIшерарча школе. ЦхьоалагIча классерча бераштa хьехаш я из.

Безаме тIанийцай Загира школьни коллективо. Шийх бенна тешам боа ца беш, хьехархоштца - новкъостащца Iинерза йолаш, боккхагIболча коллегаша яхар хьаIомадеш, денгара-ди массаза доал шиш вахара а балха а опыт Iоаеш хьайоагIа Абубекирова Загира. Дешархошта а еза из.

...Дика дешаш а харцахьа воацаш а ва школьник Тимаров Аюп. ХIаьта а тахан гIалат даьннад цунгара. Сурта тIа гуш да хьехархочоа а дешархочоа а из мел новкъа да.

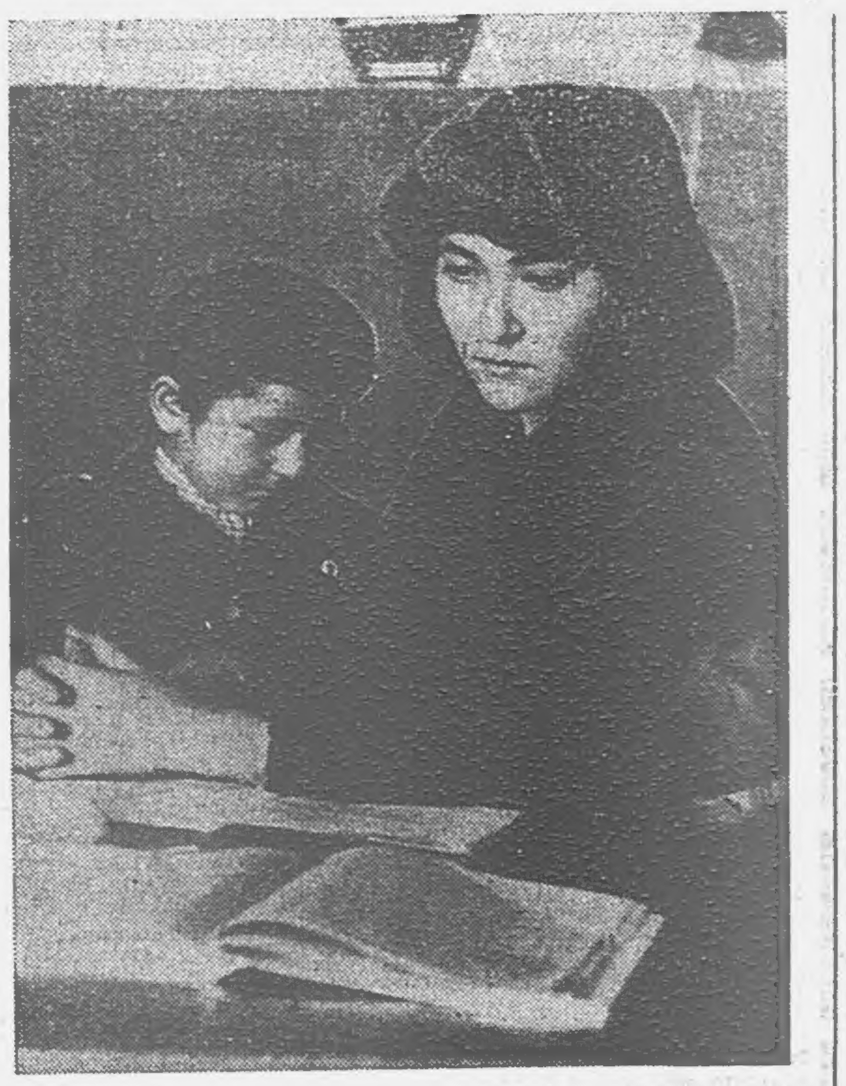

Тахан шиъ хьамсарча хьехархочунца хинна къамаьл диц ца луш дукхача хана дагалаттаргда Аюпа. Из тайпа гIалат кхы цо доалийтарг а дац.

А. БЕК.
З. БАТЧАЕВА сурт.

КУЛЬТУРА ХОАМАШ

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЙ

Грозненски механизаце учета техникума актови зале укх деношка чакхдаьлар къахьегама цIей. Из кийчдеш хьинаре къахьийгар цу техникума комсомольски комитета секретари Шадиева Лидас. Цо аьлар:

— Тахан укхаза гулбеннаб хьалха тха техникуме дешаш хиннараш, кхыча дешара заведенешкара хьаьший, оаха соахка къахьегама практика дIайихьача Урус-Мартановски района «Солнечный» совхоза кулгалхой, специалисташ, болхлой.

Техникума дешархой вахарах дийцар директора Л. В. Мирзоевас, хьехархоша А. Я. Гайрбекова, Г. В. Шеховцовас.

Цул тIехьагIа дош делар хьаьшашта — «Солнечный» совхоза директора, Къахьегама Цlеча Байракха ордена кавалера И. Дедаевна, цу боахама керттерча специалиста, Халкъий ДоттагIала орден лелаеча Л. Юнусовна. Цар дийцар соахкарча шоай толамех, укх шера йолча планех.

А. АЛИЕВ.

ПАЙДАНЕ ГIУЛАКХ

Н. К. Крупскаяй цIерагIча культура Двореце болх беш я кхувшбоагIараштa лаьрхIа «Гражданин хилал» яха кинолекторий. Укхаза дакъа лоацаш хул доаллахача №№ 91, 106 йолча школай дешархой. Кинолекторе занятеш бетта цкъа хул.

Ийша чакхъяьхай ер лекцеш: «Уголовни бехктокхама кIийленаш», «Къонача сага моральни белгалонаш», «Къоначарна кхетам балар — массане а хIаране а гIулакх». ДIададахача шоаттдийнахьа хиннача заседане дешархоща къамаьл дир юристаша Х. Шакировеи А. Алебаевеи. Цул тIехьагIа «ТIеххьара вадар» яха кинофильм гойтар.

М. ЭРЗИЕВ.

ХАЛХАРИЙ МЕТТАЦА

Дукха ха йисаяц Нохч-ГIалгIайчен паччахьалкхен «Вайнах» яха ансамбль Урален СиберегIени городашка гастролашка яха.

— Тхо хургда Свердловке, Брежневе, Устинове, кхыча городашка, — аьлар ансамбла кулгалхочо I. Усманова.— ВIашагIкхетаргда дукхача къахьегама коллективашца. Халхарий меттаца вай республика вахарах, историех, Iаламах дувца хьожаргда. ТIаккха хIара гастролаш — из кердадар хар а ма дий.

А. ИЗМАЙЛОВ.

РЕСПУБЛИКА ЭКРАНАШ ТIА

«IАСИЛГА ШУ»

А. Довженко цIерагIча студе кинематографисташа зрителашта могаду ер картина. Тамашийна цIи я фильма яр, еций? ХIаьта цу комеде чулоацам ба цхьан хана чIоагIа барттайна хинна дезал цIаьхха боха мегача тIакхачар. Маран сесаган юкъера тIом чIоагIа михьарбаьннаб. Цунна дола бахьан культура яр, вешта аьлча, цу дешаца сесаго кхетадеш хиннар. Цкъа-дале, хьалха доярка хинна саг сельмага заведующелла яхар, тIаккха ше цIагIарча гIулакхех мукъа а яьккха, коа доахан леладе безам боацаш, теннисах ловза Iомаяла лаьрхIа хьувз, хIаьта бераш скрипка лакха Iомадалийта дIалу.

Мар цунах кхета а ца могаш духьалвала гIерт. Цу дерригнех кхоачам а боацаш Людмила Петровнас шоайцига ваха городера скрипач чувитар...

Фильме ролаш ловзаю тIехдикача комедийни актерски квартето: Муравьева Иринаси, Меньшов Владимирен, Гафт Валентинеи, Васильева Екатеринаси.

Фильма сценаре автор Стреляный Анатолий — вай ханарча юрта проблемех яздеш вола цIихеза очеркист ва.

«АНИ ЮХАЙОАЛАЕ»

Иштта цIи тиллай шоай кердача кинокартинах узбекски кинематографисташа режиссера Агамирзаев Мухтарен сценариста Кузнецов Исайси.

Йоккхача вай ханарча городе вахача ворхI шу даьннача Казима тахан чIоагIа бехктокхаме а дукха сатийса а ди да: из эггара хьалха школе водаш ва. Цунна чIоагIа безам ба цу дийнахьа шийна уллув нана, да, даьнана хилийта. Амма Казим ший даьцеи наьнацеи кердача квартире дIавахача денз даьнана акхарца яхаш яцар (кIаьнка хацар ший наннеи даьнаннеи юкъе дов даьннилга).

Казима нанас ер воккха хиннарг а цхьанне Iунал де ца дезаш а лоархIар. ХIаьта Казима чIоагIа ловра дукха тамашийна фаьлгаш харал совгIа, шийна хинна цатоамаши хозахетараши дика кхетадеш йола даьнана уллув хулга...

Хьалхара цхьа урок маьллинге а, школере ведар Казим. Даьнана лаха вахар из. Йоккхача городе ше беш хиннача наькъа тIа керда доттагIий корабир цунна, массехк тамашийна хIама а нийсделар. Даьнана кхыча квартире дIаяха йоллаше а, из хьакорайир кIаьнка.

...Массавар а иразе вар: даьнана а виIий воI а, Казим бахьан кхерабенна хинна даи нанеи а. ХIанз юххера а кхета мег уж шоай воIа даьнана мел эшаш я.

«КАПИТАН АРАКЕЛ»

Из кинолента даькхад армянски кинематографисташа. Цун турпалаш бах боккхийча наха моллагIа а сийле йолча хIаманца дувзаденнадар хьамсара лорадеча, дукха памятникаш долча йоккха йоацача армянски городе. Иштачарех я никъ билла новкъарле еш йоландаь дIаяккха езаш йола музыкальни школа къаенна здани а.

Амма цу цIагIа цхьан хана концерташ хиннад дукхача цIихезача актерий, тIом болча шерашка цигара фронте баха накъабаьхаб нах.

Цудухьа гIерт фронтовикаш хинна капитан Аракел хьалха а волаш бола виъ новкъост фуннагIа даь а из цIа лораде. Царна гIонна воагIа музыкальни школа къона директор а.

«ИНДЕ ВАХАР»

Э. Форстера романагIа режиссер а сценарист а волча Девид Лина даькха из керда фильм вайна могаду английски кинематографисташа.

Фильме дувцаш дар хиннад XX бIаьшере дIайолалуш.

Картина керттерча турпала Аделана, ший жених Ромий Хислон волча Инде йодача хана моттацар, иззал цо безаш беш болча наькъо цунцара ший бувзам хоадабергба.

В. КОВАЛЕВА.

Суда залера

«Нерваш тее воаллар...»

Ховш ма дий, юрта бахаш бола нах шоайла дика бовзилга. Цудухьа моллагIа а керда саг юрта гучаваьлча из цу сахьате зув. Дукха ца ялалехьа ховш хул из малагIа гIулакх дахьаш а хьанцига а венав.

...1986 шера аьхкий Сунженски района Троицкая яхача станице баха нах зе баьлар юрта каст-кастта ухаш бола цхьа тамашийна «хьаьший». Цхьаккха дигча а духтIабала магацар царна уж малагIча гIулакха ухаш ба. ХIана аьлча, юрта вахача цхьан сага коа е организаце уж хиннаб аьнна хьахозаш моттиг яцар.

Саго доал ца деш дIакхайса ухкача бешамашка, юрта йистошка дукха нийслора уж.

Фу дайна дар цар цига? Фу лехаш бар уж? Из юрта бахача наха кхетадацар. Хетаргахьа, тамашийна «хьаьшаша» Троицке кхухьа никъ малагIа ба ца ховш кхы а дукха ха-зама дIагIоргъяр, нагахьа санна уж милице болхлоша теркалбаьбецаре.

Соахка 25-ча июне цу «хьаьшех» цаI соцавир Сунженски РОВД участкови инспектора А. Конаплина. Из хиннавар город Грозне ваха Фаргиев Тоаркхо. Хаттар дича, ше малагIча гIулакха Троицке кхаьчав хаьдда хьаала магазар Фаргиевна. ДIатехкача гучадаьлар зIамсага мака сок чуийза марлеви тампонаш.

Советски законодательство зулам лоархI наркотикаш йохкар меттел, уж лелаяр а цунах пайда ийбар а. Цудухьа суда хьалхашка жоп дала дийзар Т. Фаргиева а.

ТIехьагIа, суде наркотикех фу де воалар хьо, сендухьа езар хьона уж, аьнна шийга хьаттача Тоаркхочо йоахар: «Сага нерваш тею, йоах цар».

Гой шоана, массехк сахьата ший дегIа тоам бар духьа дерригa ший вахар баьлдерзаде, халача лазарах цамогаш хила кийча хиннав Фаргиев. ХIана аьлча, наркотикаш етта, оза саг, цкъадале, юхь тIара ийрчавоал, талх цун психика. Бакъда, духхьал ший дегIа IотIкъам баь Iац из. Эггара унзарагIа, кхерамегIа дар да, цо ший социальни юхь йоаяр. Цу тайпарча нахах потребителаш хул, цхьаккха а тайпа хIаманца чам бац цар, фуннагIа даь а наркотикашца шоай «хьогал» дIаяккхар мара. Юххера а цар вахаре керттера маIан хиле дIаотт цхьа хIама — миччахьара а миччa бесса а наркотикаш лахар.

Лакхе вай вувцаш вола Т. Фаргиев, суда хьалхашка жоп дала дийза дале а, ираз долаш саг хиннав. ХIана аьлча, цу ден тIа кхачалехьа юхасоцаваьв из. Фаргиев наркотикех пайда ийбе дIаволалуш мара хиннавац. Цхьабакъда, халахете а, дукха ба хIанз а гучабовланза бола наркоманаш. Шоаш цунах пайда ийбарал совгIа, цар из Iаьржа дохьаж дIахьа доаржаду, къаьстта кагийча наха юкъе. Цудухьа тахан дукхагIбола наркоманаш кагирхой ба. Вай кхоане. Из бахьан долаш наркомани Iалаьмате доккха социальни зулам лоархI вай мехка. Цунга хьежжа, тIеххьарча хана лирагIа ба цу зуламца вай лоаттабу къовсам. Милице болхлоша дукхагIа хьалувц наркоманаш, наркологаша дарба ду царна. Амма, из хургдар хинна даьнначул тIехьагIа деш дола хIама да. ХIаьта зулам хьахьовшше цунца къовсам лоаттабе беза, милице меттел, школаша, профтехучилищаша, институташа, даьша-ноаноша. Цунна шеввар духьала отта веза! ТIаккха мара пайда баргбац вай цу хьакъехьа леладеча гIулакхех. Цунах дола цхьа масал доаладергда аз.

Т. Фаргиева суд ялехьа массехк ди хьалха цу Сунженски района халкъа суда зала чу дийцар город Грозне вахаш а волаш, НГIАССР МВД цIера кхерамзле лорара управлене болхлочун Куличенко Анатоле дош. Цкъа хинна Iийнавац из Орджоникидзевская яхача станице. Цо укхаза кхухьаш бола никъ а тара хиннаб Фаргиевчоа. Цу станицерча наьха бешамашкара опиумни мак гул а еш, тIехьагIа цунах шийна наркотически веществаш хьаеш хиннай Куличенкос. Юххера а милице болхлоша «кIалхарвa ь кхар» из массехк шера Сунженски районе аха везаргвоацаш. Хьа а лаьца, цун гара яьккхар 26,7 грамм наркотически порошоки керда наркотикаш хьаяра гулдаь маки. Ше даьча зуламах советски законашта хьалхашка жоп дала дийзар А. Куличенкой. Зулам бекхам боацаш дисанзар.

Бакъда, из дац керттердар, вайна дагадоаллар. Уйла яйт кхыча хIамо. Зулам ца хила а мегар, нагахьа санна А. Куличенкой балхара новкъостий, цIагIарчар, гонахьарчар хьалхе цун вахара бала кхаьчабаларе. 1985 шера цу «лазарах» дарба деш хиннав из республикански наркологически диспансере. Дарба а хинна, из дохьаж кхы ший дегIах хьокха ца долийташ, балха а этта цкъарчоа дика дIаволавеннавар из. Цигга Анатолий хьаллаца, оарцагIбала новкъостий хиннабаларе цу ушала юха чу ца ваха тарлора зIамсаг.

Х. ШАДИЕВ.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

20 ЯНВАРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «Iуйранара зарядка». Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Хьайбай дунен тIа».
9.05 — Советски илле концерт.
9.30 — «Ленинграда Iомадала». «Кабинет - квартира В. И. Ленина в Кремле». Музее гIолла телеэкскурси.
10.00, 16.00, 17.25, 19.45 — «Кердадараш».
16.15 — «Второе дыхание». Телевизионни документальни фильм.
16.45 — Социалистически Къахьегама Турпалца Ильичевски форда торгови порта докерий бригадираца А. А. Барановскийца дешархой вIашагIкхетар.
17.30 — «К нему не зарастет народная тропа». ДIахьор — Псковски области Михайловски юрта А. С. Пушкина Музея — заповедника директор С. С. Гейченко.
18.30 — Т. Хренников. № 3 йола фортепиано оркестрацара концерт.
19.00 — Юртбоахама знаней университет.
19.55 — «Штрихи к портрету В. И. Ленина». Фильм кхоалгIа. «Совнаркома фо».
21.00 — «Ха».
21.40 — Литературни вIашагIкхетараш.
23.10 — «Тахан дунен тIа».
23.25 — Камерни музыка концерт. Ригера передача.

II ПРОГРАММА

8.15 — «Iуйранара гимнастика».
8.35, 9.35 — Iалам Iомадар. 2-гIа класс.
8.55 — «Асу и кино». Iилма-довзийтара фильм.
9.05, 13.45 — Французски мотт. Iомабу 1-гIа шу. 6-гIа передача.
9.55 — «Аджарски зарисовкаш». Iилма-довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. А. М. Горький «На дне».
10.35, 11.50 — Истори. 10-гIа класс.
11.05 — XVII бIаьшерен эрсий искусство.
12.20 — «Искренне ваш». Художественни фильм.
14.15 — М. Карима поэзи.
14.45 — «Кердадараш».
14.50 — Довзал дехьара изобразительни искусство. Томас Гейнсборо.
15.40 — Мультфильм.
16.10 — «Пентагон». Документальни фильм.
17.10 — «Дунен халкъашта юкъера хьал» (нохчий меттала).
17.25 — Телефильм.
17.40 — «Ше долчча бесса дувца».
18.05 — «Телезув» (нохчий меттала).
18.20 — Фильм-реклама.
18.25 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.45 — Сихдара накъагIа (гIалгIай меттала).
19.15 — Хоккей. СССР чемпионат. «Динамо» (Рига) — «Динамо» (Москва). Перерыв йолча хана (19.50) — «Бийса дикъала хийла шун, бераш!».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Дезала вахара юкъера сценаш». Художественни фильм.
23.00 — «Кердадараш».

21 ЯНВАРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «Iуйранара зарядка». Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — Мультипликационни фильмаш.
8.30 — Социалистически Къахьегама Турпалца, Ильичевски форда торгови порта докерий бригадираца А. А. Барановскийца дешархой вIашагIкхетар. Киевера передача.
9.10 — «Штрихи к портрету В. И. Ленина». Телевизионни художественни фильм. Фильм кхоалгIа. «Совнарком фо».
10.10 — «Кердадараш».
17.50 — П. И. Чайковски — скрипка оркестраца концерт.
18.25 — «Вай беш».
18.55 — «Са дукхаеза Дагье». Фотоконкурс.
19.00 — Большевикий хора выступлени. Ленинградера передача.
19.30 — «Кердача шерара фаьлг». Мультипликационни фильма премьера.
19.40 — «Кердадараш».
19.50 — «Штрихи к портрету В. И. Ленина». Телевизионни художественни фильма премьера. Фильм 4-гIа. «Коммуна Вхутемас».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Москва... Ленина». Iилма - довзийтара фильма премьера.
22.25 — Л. Бетховена произведенеш кхоачашъю РСФСР халкъа артиста Р. Керера.
23.00 — «Тахан дунен тIа».
23.15 — «Дунен кагирхойн».

II ПРОГРАММА

8.15 — «Iуйранара гимнастика».
8.35, 9.35 — Информатикан вычислительни техникан ларам. 10-гIа класс.
9.05, 13.15 — Немций мотт. Iомабу 1-гIа шу. 38-гIа передача.
10.05 — СПТУ дешархошта. Дезала вахара этикан психологи.
10.30, 11.30 — А. М. Горький. «Берал». 6-гIа класс.
11.00 — В. Бирюсова ярийна.
12.00 — «Броненосец «Потемкин». Художественни фильм.
13.45 — Хьа ленински библиотека. В. И. Ленин. «Хьаьш мишта вIашагIкхетйоахаргIа!».
14.10 — «Кердадараш».
14.15 — Драматургин театр. К. Тренев «Любовь Яровая».
15.05 — «Когда опустился занавес».
17.10 — Хьувзаьм-87.
17.25 — «Хьоца уллув». Iилма-довзийтара фильм.
17.45 — «Шоана, дай-ноаной» (гIалгIай меттала).
18.15 — Киножурнал.
18.25 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.45 — «Iа — цIинхара тIахьожамхо». Фермашка гIоллара рейд.
19.00 — «Iалам йорадар» (нохчий меттала).
19.30 — Бакъдолчун урокаш. Грозненски биохимически завод тIехьайисара бахьанаш.
20.00 — «Бийса дикъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Волейбол. Европейски чемпионий кубок. Кхалнах. ЦСКА — «Руда Гвезда» (ЧССР).
21.00 — «Ха».
21.40 — «Пыль под солнцем». Художественни фильм.
23.15 — «Кердадараш».

22 ЯНВАРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «Iуйранара зарядка». Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Зиза техад Саянашта». Телевизионни документальни фильм.
8.15 — «Моаршал да хьога, музыка». Бераша йола передача.
9.00 — «Штрихи к портрету В. И. Ленина». Телевизионни художественни фильм. ДиъалгIа фильм. «Коммуна Вхутемас».
10.10 — «Кердадараш».
17.40 — «...Ялхайтта шу дайнен боккхагIен».
18.25 — «Салтий фаьлг». Мультипликационни фильм.
18.40 — «Ухх деной почта». ДIахьор — политически обозреватель В. П. Беккетов.
19.10 — «Кердадараш».
19.20 — «Встречная полоса». Телевизионни фильм-спектакла премьера.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Камера смотрит в мир».
22.40 — «Тахан дунен тIа».
22.55 — «Верни мне музыку». Фильм - концерта премьера.

II ПРОГРАММА

8.15 — «Iуйранара гимнастика».
8.35, 9.35 — Юкъера биологи. 10-гIа класс.
9.05, 14.00 — Испански мотт. 6-гIа передача.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори. Ленински «Искра».
10.35, 11.30 — Зоологи. 7-гIа класс.
11.00 — «Симбирскера Ульяновские кхачалца». Iилма-довзийтара фильм.
11.55 — «Мехкарий». Художественни фильм.
13.30 — Истори. 10-гIа класс.
14.30 — «Кердадараш».
14.35 — «Юртара сахьат».
16.50 — «Болхлой смена» (нохчий меттала).
17.20 — Телефильм.
17.30 — «Техника ремонт яра — цахаддаш теркам» (нохчий меттала).
18.00 — Фильм - реклама.
18.10 — «Атеист» (нохчий меттала).
18.30 — Киножурнал.
18.40 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
19.00 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Тхо Ленински доттагIалца чIоагIа да». Астраханский студе телевидене программа.
19.50 — «Бехктокхама боарера». Передаче дакъа лоацаш ба НГIАССР юстице министр И. А. Албастов, НГIАССР Лаккхехьарча суда председатель К. Д. Бурмистров, НГIАССР Чурча гIуллакхий министра заместитель Ф. Зайцев, НГIАССР республикански халкъа тIахьожама комитета председатела заместитель Е. П. Павлов. ДIахьор — КПСС обкома лекторски группа кулгалхо Ю. В. Марченков.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Пиковая дама». Телевизионни художественни фильм.
23.05 — «Кердадараш».

23 ЯНВАРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «Iуйранара зарядка». Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — А. Борин. «Встречная полоса». Телевизионни фильм-спектакль.
9.45 — «Дунен кагирхойн».
10.20, 16.00, 19.20 — «Кердадараш».
16.15 — С. Михалкова турпалаш экрана тIа. «Веселое сновидение или смех и слезы». 1, 2-гIа сереш. Перерыв йолча хана (17.20) — «Кердадараш».
18.30 — Фильм-концерт.
18.50 — Объектив. Пушкиний моттиагашка гIолла.
19.25 — «Правосудие и совесть». СССР Лакхехьарча суда председатель В. И. Теребилова вIашагIкхетар.
20.30 — «Хьамсарча мехка иллеш». БССР Паччахьалкхен академически халкъа хора выступлени.
21.00 — «Ха».
21.40 — ЦТ экрана тIа дукхьацха. «Такая жесткая игра — хоккей». Художественни фильм.
23.00 — «Тахан дунен тIа».
23.15 — Владимир Высоцкий. Монолог.

II ПРОГРАММА

8.15 — «Iуйранара гимнастика».
8.35, 9.35 — Географи. 8-гIа класс.
9.05, 14.05 — Английски мотт. Iомабу 1-гIа шу. 15-гIа передача.
10.05 — СПТУ дешархошта. Обществоведени.
10.35, 11.35 — В. Катаев. «Белеет парус одинокий». 5-гIа класс.
11.05 — «Наьна школа».
12.05 — «Пиковая дама». Телевизионни художественни фильм.
13.35 — «Призвание». Телевизионни журнал.
14.35 — «Кердадараш».
14.40 — «Iаьмни вахара».
15.30 — Документальни фильм.
16.30 — «Литературни пIаьраска» (нохчий меттала).
17.00 — Телефильм.
17.10 — «Къахьегаман материальни ресурсаш пайда эцар». «Мединструмент» завод (нохчий меттала).
17.40 — Киножурнал.
17.50 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.10 — Фильм-реклама.
18.15 — «Негатив». Критически журнал.
18.30 — Хоккей. СССР чемпионат. «Крылья Советов» — «Спартак». Перерыв йолча хана (19.50) — «Бийса дикъала хийла шун, бераш!».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Играем Шостаковича». Московски камерни музыкальни театра спектакль.
22.50 — «Кердадараш».

24 ЯНВАРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «Iуйранара гимнастика». Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — Телевизионни фильмаш.
8.40 — Мультипликационни фильмаш: «Девочка и слон», «Зайчонок и муха».
9.10 — «ХIана, сендукъа». Бераша йола передача.
9.40 — Поэзи. А. Марков.
10.15 — Изобразительни искусство. Обозрени.
11.00 — «Дай-ноаной ди — шоатта».
12.15 — Дунен халкъий творчество.
13.00 — «Ужель та самая Татьяна...» Телевизионни документальни фильм.
14.00 — «ДоттагIие». Телевизионни журнал.
14.30 — «Кердадараш».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Неподсуден». Художественни фильм.
23.00 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.15 — «Зарядка е дIаотта».
8.35 — «Неподсуден». Художественни фильм.
9.55 — Азербайджански телевидене программа.
11.00 — «Наьна школа».
11.30 — Дунен музыкальни культура гении. С. В. Рахманинов.
12.15 — «Земные и небесные приключения». Художественни фильм.
13.20 — «Хьайбай дунен тIа».
14.20 — «Хьасташ».
14.50 — «Тха корреспондента дувца».
15.20 — «Сцена кизга». Театральни обозрени.
14.50 — «Массанена а хIарамена а».
15.20 — «Гуцдар — теша хала дар».
16.20 — «Хьан улица тIа да цIей».
17.10 — «Ца малар — вахара норма».
17.40 — «Сказка о Попе и работнике его Балде». Мультипликационни фильм.
18.05 — «9-гIа студи».
19.05 — «Кердадараш».
19.10 — Сийлахьча Октябра юбилейга. «Историн доврдгдоаца мугIараш». Художественни фильм. «Свой среди чужих, чужой среди своих».
21.00 — «Ха».
21.40 — Шоатлден сайрийна. «Суета вокруг кота». Эстрадно-развлекательни программа. (Таллин).
23.40 — «Кердадараш».
23.45 — Конькобежни спорт. Европа чемпионат. МаIанах. Норвегера передача.

25 ЯНВАРЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Из глубины веков». Iилма - довзийтара фильма премьера.
8.30 — «Ритмически гимнастика».
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гIулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Iуйранара почта». Музыкальни передача.
11.30 — «Никъ берий клуб».
12.30 — «Музыкальни киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «Унахцlено».
14.45 — «Как братья пальцы посорились». Мультипликационни фильм.
14.50 — «Новкъост илли». Ерригсоюзни телевизионни конкурс. Харьковера передача.
15.30 — «Фаьлг болча хьоацалгIа». «Руслан и Людмила». Художественни фильм. 1-гIа серий.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Баьцовгiай дуне».
19.30 — «Гроссмейстер всегда теряет», «Тайный агент». Телевизионни короткометражни художественни фильмаш премьера.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Музыкан вайн».
22.50 — «Кердадараш».
22.55 — Конькобежни спорт. Европа чемпионат. МаIанах. Норвегера передача.

II ПРОГРАММА

8.15 — «Iуйранара гимнастика».
8.35 — «Янгикала» ансамбла выступлени.
8.55 — «Ритмически гимнастика».
9.25 — «Iуйранара почта». Музыкальни передача.
9.55 — «Колложский регистратор». Художественни фильм.
11.05 — «Спорти личности».
11.50 — Дунен художественни культура. М. Шолохов. «Тайжа Дон».
12.35 — «Мотокросс на стадионе».
13.05 — 1-гIча Ерригсоюзни фестивала самодеятельни илли доаькашхой концерт.
13.45 — «Толам». Субтитраша художественни фильм.
15.15 — Довзаш дола произведенеш. Бовзаш бола уж кхеачашдереш И. С. Бах. ДIалохк К. А. Кульнас (скрипка). Э. Стефаньска - Лукович (клавесин) (ПНР).
15.55 — «Союзмультфильм» киностудена хетаь передача.
16.40 — «Восточный синдром». Документальни фильм.
17.35 — Кагирхошта музыкальни передача.
19.40 — «Нохч-ГIалгIайчен ниноа».
19.50 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Йодаш а Ерригсоюзни...». Ахмадовгiар дезаза ансамбль (нохчий меттала).
20.20 — «Бийса дикъала хийла шун бераш!».
20.30 — Социалистически яхье хьалха яттаршта хетадаь концерт (гIалгIай меттала).

СПОРТИВНИ ПРОГРАММА

16.40 — Классически латар. СССР чемпионат. Омскера передача.
17.10 — Велокросс. Дунен чемпионат. ЧССР передача.
17.40 — Фехтовани. Дунен халкъашта юкъера турнир.
18.10 — Конькобежни спорт. Европа чемпионат. МаIанах. Норвегера передача.
18.40 — Реклама.
18.45 — «Массанена а дукхаеза цирк».
19.25 — «Дунен кагирхойн».
20.00 — «Бийса дикъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «ЦIагIара театр». Телевизионни документальни фильм.
20.35 — «Йицлургдоаца музыкальни сайренаш» В. Барток. № 3 йола фортепиано оркестрацара концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Песочные часы». Художественни фильм.

РАДИО

20 ЯНВАРЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — А. Димаева иллеш.
9.15 — «Дикал — предприяте кизга» (нохчий меттала).
9.30 — 10.00 — «Къона заманхо» (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — «ТIехьадисача гIулакхаща лира къовсам!». Яздархочун А. Ведзижева беседа (гIалгIай меттала).
16.16 — «Новаторий кердача боарамах».
16.31 — 17.00 — «Шоана, производстве хьалха латтараш». Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — «ТIахьожама денхараш».

УКВ

19.00 — «Россен зоане мехкаш». Музыкальни программа.
19.30 — Илли оал Айдамирова Марьяма.
20.03 — «Дега гIозале». Б. Зязикова повеста тIара дакъа.
20.18 — «Зама» яхача ансамбла концерт.

21 ЯНВАРЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.36 — 9.00 — «Ленин иллеца хоаставу». Концерт.
11.15 — «Болхлочун уйлаш» (гIалгIай меттала).
11.30 — 12.00 — Литературни Нохч-ГIалгIайче (гIалгIай меттала).
15.15 — «Барт болча дезале». «Ленина васеташ».
15.35 — 15.45 — «Социалистически яхьа дневник».
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера хьал (гIалгIай меттала).
16.15 — «Вахара хьисап — советски».
16.35 — «Юртбоахама знаней радиошкола».
16.45 — 17.00 — «Инициативен коммуниста бехктокхами». Беседа.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — «Шура иIезига ца еш» (нохчий меттала).

УКВ

19.00 — В. И. Ленина суртсибат советски композиторий ашарашка.
19.45 — «Ленина — баьччана, саганна». Вежарашха йолча поэтий стихаш.
20.15 — Партех, Ленинах, Даймехках дола иллеш.
20.52 — В. Ашкинази. Кантата «Ленина наькъаца».

22 ЯНВАРЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — Реклама.
8.40 — 9.00 — «Яздархой хан». Микрофона хьалхашка ва М. Мусаев (нохчий меттала).
11.15 — Боккхийбараштa берех лаьца! «Книжни полка тIа» (нохчий меттала).
11.30 — «Ханал хьалха баьннараш» (гIалгIай меттала).
11.45 — 12.00 — «Госприемка: гIулакхаши йоакхоши».
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Патриот».
17.31 — «Даймехка ашараш». Музыкальни программа.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала).
18.40 — «Атеист». Радиожурнал (гIалгIай меттала).
18.55 — 19.00 — Ашараш.

УКВ

19.00 — Микрофона хьалхашкара театр. М. Мусаев. «Цхьан юрта». Спектакль.
20.00 — Эстрадни ашарий концерт.
20.29 — Гаьнарча шерашкара иллеш.

23 ЯНВАРЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — «Интернационализм — вай вахара закон» (нохчий меттала).
8.50 — 9.00 — Реклама.
11.15 — 12.00 — «Говзала дукха басараш» яхача циклацара передача.
15.15 — «Воспитывать людей сильных духом». Беседа (гIалгIай меттала).
15.35 — 15.45 — Ашараш.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Перестройка: гIулакхаши проблемаши». Гергача нистола тIара беседа (гIалгIай меттала).
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «ДIадувча гин дикал — хьувкьама лард».
18.40 — 19.00 — «Сатирически микрофон».

УКВ

10.00 — Илли оал Дмитрий Гнатюка.
19.44 — Халкъа ашараш.
20.13 — Санъердаме дувцараш.
20.34 — Нохч-ГIалгIай ашарий концерт.

24 ЯНВАРЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — 8.45 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
10.15 — РадиоладувгIархой хаттараштa жоп лу Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен къахьегама комитета председатела А. Б. Инуркаева.
10.35 — 10.40 — Ашараш.
11.00 — «Хьона, Даьхе, салтечун дог».
11.30 — 12.00 — «Эргалоний накъагIа».
12.40 — Литературни Нохч-ГIалгIайче (нохчий меттала).
13.00 — 13.15 — Реклама.
15.15 — «Iан фольклорни календарь». Музыкальни передача.
16.00 — Октябра 70 шу дузаш — толамца накъагIорга! «Бригадни подряд балха тIа» (нохчий меттала).
16.15 — 17.00 — «Кавказа Iуйренаш». Радиожурнал.
18.00 — «Музыкальни почта».

УКВ

19.00 — В. Харитонова дешашта дахна иллеш.
19.33 — «Къона оазаш». Концерт.
20.20 — «СалаIара минуташ». Литературно - музыкальни композици.
20.40 — Илли оал Р. Даудова.

25 ЯНВАРЬ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукхаеза ашараш».
11.20 — 12.00 — Кiиранден музыкальни программа.
15.15 — 15.30 — «Къахьегама ресурсаш. Мишта пайда эц царех? (гIалгIай меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — 17.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 — «Иллеца доттагIал долчарна». Концерт.

УКВ

19.00 — В. Окуджава дешашта дахна кинофильмашта юкъера иллеш.
19.30 — «Санъердамеча талгIе тIа». Санъердаме программа.
19.50 — Лирически илле концерт.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-60; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57: заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-60; 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05025. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 261.